

quopiam alio defectu (seu etiam ex eo quod provincialis provinciae Galliae, ac prior et monachi Congregationis et Ordinis praedictorum, et forsitan alii interesse, etiam aliarum provinciarum, in praemissis habentes seu putantes, ad hoc vocati non fuerint) notari, impugnari, invalidari, aut ad terminos iuris¹ vel in ius seu controversiam vocari posse, nec sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus vel aliis contrariis dispositionibus comprehendere;

Decretum irritans.

§ 6. Sicque per quoscumque iudices, et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos, ac causarum Palatii Apostoli auditores (sublatam eis et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, necnon irritum et inane decernimus si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum deputatio.

§ 7. Quocirca dilecto filio causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios faciat², auctoritate nostram praesentes litteras et in eis contenta quaecumque plenum eorum effectum sortiri, illisque Congregationem et monachos praedictos pacifice frui et gaudere; non permittens³ quemquam desuper contra praesentium tenorem per quoscumque indebite molestari; contradictores quoslibet ac rebelles, et praemissis non parentes, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

¹ Supple *reduci* (R. T.).

² Edit. Main. habet *faciant* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *permittentes* (R. T.).

§ 8. Non obstantibus felicis recordationis Martini V et Eugenii IV, Bonifacii VIII ac Adriani VI et Clementis VII ac aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in Lateranensi et aliis conciliis generalibus editis, ac Ordinis et Congregationis huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua mentio pro illorum sufficienti derogatione habenda foret, eorum tenores praesentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse harum serie derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptio- rum fides.

§ 9. Volumus autem quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die xxix aprilis mdcvi, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 29 aprilis 1606, pontif. an. i.

Derogatio contrarium.

XXXVIII.

Sequitur confirmatio privilegiorum provinciae Franciae eiusdem Ordinis, ac unionis olim factae monasterii sancti Benedicti terrae Nursiae Spoletanae dioecesis dictae Congregationis illi provinciae¹.

Dilectis filiis provinciali et monachis Congregationis Coelestinorum Ordinis sancti Benedicti provinciae Franciae

Paulus Papa V.

Dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Decet Romanum Pontificem ea, quae a suis praedecessoribus religiosis provinciis et personis provide concessa sunt, ut firma et illibata persistent, suae confirmationis robore communire, prout in Domino salubriter conspicitur² expedire.

Provinciae Franciae privilegia omnia confirmantur.

§ 1. Proinde nos, vos ac vestram provinciam specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et vestrum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censes, supplicationibus vestro nomine nobis humiliter porrectis inclinati, omnia et singula privilegia, gratias, immunitates, libertates, exemptiones, concessionem, indulta et indulgentias vestrae provinciae et illius monasterii et locis regularibus ac vobis, in genere vel in specie, aut alias quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Apostolicam Sedem ac eiusdem Aposto-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Fortasse legendum *conspicit* (R. T.).

licae Sedis de latere legatos vel nuncios quomodolibet concessa, confirmata et approbata, quatenus sint in usu, et non sint revocata, nec sub aliquibus revocationibus comprehensa, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis ac constitutionibus apostolicis non adversentur (salvis litteris nostris nuper pro confirmatione privilegiorum universae Congregationis Coelestinorum, et visitatione monasteriorum Franciae emanatis, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus), apostolica auctoritate, tenore presentium, confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplemus.

§ 2. Praeterea, quia, ut accepimus, monasterium sancti Benedicti terrae Nursiae Spoletanae dioecesis Congregationis Coelestinorum olim vestrae provinciae apostolica auctoritate unitum et incorporatum fuit, nos huiusmodi unionem pariter confirmamus et approbamus, et, quatenus opus sit, idem monasterium cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, sine tamen praeiudicio aliorum monasteriorum Italiae vestrae provinciae per Romanos Pontifices praedecessores nostros unitorum, de novo eidem provinciae vestrae auctoritate et tenore praedictis perpetuo unimus, annectimus et incorporamus; ita ut liceat tibi, fili provincialis, et aliis superioribus istius provinciae priorem et monachos eiusdem vestrae provinciae in eodem monasterio Nursiae constituere et deputare, idemque monasterium regere et gubernare, prout in aliis provinciae Franciae monasteriis instituere et deputare, ac regere et gubernare valeatis¹.

Confirmatur etiam unio monasterii Nursiae alias facta.

§ 3. Decernentes sic, et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et dele-

Clasula.

¹ Potius videtur esse legendum *valetis* (R. T.).

XXXIX.

gatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Nursini monasterii monachi abbati generali subiecti.

§ 4. Volumus autem ut in praedicto monasterio tot monachi vestrae provinciae manuteneantur, quot ex redditibus eiusdem monasterii sustentari poterunt, qui dilecto filio Celso Romano moderno et pro tempore existenti abbati generali totius Congregationis Coelestinorum obedire, illiusque visitationi et correctioni subesse teneantur.

A quo tamen ipsum monasterium dictae provinciae tradatur.

§ 5. Quocirca eidem Celso moderno et pro tempore existenti abbati generali praesentes committimus et mandamus, ut monasterium praedictum vobis iuxta tenorem praesentium consignari curet et faciat, vobisque et futuris priori et monachis eiusdem monasterii praecipimus ut eidem abbati generali debitam obedientiam et reverentiam promptam exhibere studeatis.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus, quatenus opus sit, Lateranensis Concilii novissime celebrati uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac nostram de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, ac de exprimendo vero valore beneficii, cui aliud uniri peteretur, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Ordinis et provinciae huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII maii MDCVI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 13 maii 1606, pontif. anno I.

Quod clerici regulares Congregationis Ministrantium Infirmis ad quoscumque alios, etiam Carthusianorum, Ordines et religiones migrare nequeant, absque Sedis Apostolicae licentia speciali¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanum decet Pontificem, universo gregi Dominico divina institutione praepositum, pastoralis sollicitudine providere, ut regularium Ordinum recte instituta conserventur, et eorum disciplina nulla ex parte detrimentum patiatur, sed quae pro eorum regimine constituta sunt, si temporis processus ita opus esse ostendit, provide corrigere aut mutare, prout conspicit in Domino expedire.

§ 1. Sane, dilectus filius praepositus generalis clericorum regularium Congregationis Ministrantium Infirmis nuper exponi nobis fecit, quod in litteris apostolicis erectionis dictae Congregationis eius religiosi professi transitus ad Ordinem Carthusianorum tantum, nulla etiam alia ad id Sedis Apostolicae licentia requisita, permittitur.

§ 2. Quoniam vero praecipuum eorumdem clericorum institutum est infirmis hospitalium et aliis christifidelibus morientibus die nocteque, donec animam Creatori reddant, ac praeterea pestilentia laborantibus ministrare, eisque omnibus solemni voto se obstringunt; quae

¹ Congregationem istam probavit Sixtus V in Constit. xxxv, *Ex omnibus*, tom. viii pag. 869. Gregorius vero XIV prohibuit, hosce clericos ad alium praeter Carthusianorum Ordinem transire Constit. xl *Illius* (in h. n. edit. xli, tom. ix pag. 479 et proprie § 34 pag. 485).

Exordium.

Gregorii XIV constitutio recensetur.

Multi ad alios auctores Ordines migraverunt.

XL.

quidem quoniam non levia onera videntur, multi religiosi, occasione accepta praedictae permissionis libere ad Carthusianorum Ordinem transeundi, ad laxiores commigrarunt religiones; proinde timeri verisimiliter potest ne imposterum in dies plures idem facere procurent.

Petit praepositus Congregationis a Paulo ne etiam ad Carthusianorum Ordinem, absque Pontificis licentia, transire liceat.

§ 3. Propterea ad huiusmodi malum prohibendum, et dictam Congregationem conservandam, dictus praepositus generalis cupit ipsius religiosi transitum ad quoscumque alios Ordines et religiones, etiam Carthusianorum eorumdem, sine speciali nostra et Romani Pontificis pro tempore existentis licentia prohiberi, et ideo nobis humiliter supplicari fecit, ut super hoc opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Ita decernit Paulus.

§ 4. Nos igitur, huiusmodi supplicationibus inclinati, ac de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium super consultationibus et negotiis Episcoporum et Regularium praepositorum, religiosos eiusdem Congregationis Ministrantium Infirmis ad ipsum etiam Carthusianorum Ordinem sine speciali nostra et Romani Pontificis pro tempore existentis aut cardinalium supradictae congregationis Episcoporum et Regularium licentia (firma manente prohibitione generali transeundi ad quascumque alias Religiones praeter Carthusianos, quae in dictis litteris apostolicis et seu constitutionibus eiusdem Congregationis Ministrantium Infirmis continetur) transire, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo prohibemus.

Quibuscumque non obstantibus.

§ 5. Non obstantibus praemissis litteris ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XVI maii MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 16 maii 1606, pontif. an. II

Indulgentiarum quoquo modo religionibus et Ordinibus regularibus concessarum revocatio, et alia indulgentiarum nova concessio.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Romanus Pontifex in Beati Petri sede constitutus, cui inter alia coelestis indulgentiarum thesauri dispensandi cura incumbit, sollicito prospicere debet, ac solerter, ut huiusmodi indulgentiarum dispensatio et usus ad Dei gloriam et animarum salutem praecipue dirigatur, et ne ex illarum multiplicitate confusio aut inanis interpretatio exoriat.

Exordium.

§ 1. Proinde, cum felicis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster magna cum diligentia et sollicitudine procuraverit abusus et corruptelas tum in communicando indulgentiarum thesauros, tum in modo illos recipiendi irreptos tollere; et propterea sua quadam Constitutione¹ formam aggregandi, instituendi et recte administrandi societates et confraternitates praescripserit; licet morte praeventus hanc piam eius voluntatem ad finalem executionem deducere, neque etiam, ut cogitaverat, circa indulgentias a plerisque Romanis Pontificibus praedecessoribus religionibus et Ordinibus monasticis et mendicantibus diversis temporibus concessas aliquid deliberare potuerit;

Clemens VIII abusus circa indulgentias corrigere voluit.

§ 2. Nos, qui, nullis nostris meritis, sed sola Dei benignitate, ad summi apostolatus officium vocati sumus, susceptum a tanto Pontifice pium hoc opus ad optimum finem perducere cupientes, ubi primum catholicae ecclesiae regimen suscepimus, venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus,

Id ipsum hoc Pontifex cardinalium examinandum commisit.

¹ Vide supra pag. 138 h. vol. (R. T.).

ad hoc opus a dicto Clemente praedecessore deputatis, de quorum numero tempore ipsius Clementis praedecessoris eramus, iniunximus ut in illo opere ad ulteriora progredierentur, et indulgentias regularibus concessas recognoscerent, iisque recognitis, rem nobiscum communicarent.

Qui Ordinum regularium indulta examinarunt, et indulgentias concessas revocandas et alias de novo concedendas esse censuerunt.

§ 3. Cum itaque praefati cardinales privilegia, concessionem et gratias praedictas Religionibus et Ordinibus concessas diligenter inspexerint et examinauerint, ac eorumdem Ordinum superiores et officiales pluries audiverint, ac circa easdem indulgentias varia dubia et incertitudines et confusiones adesse compererint, et ex iudicio eorumdem etiam Regularium vel aliquorum ex illis nobis proposuerint valde expedire, pro eorum maiori securitate et beneficio, ut indulgentias ipsis Religionibus et Ordinibus ad instar vel per communicationem aut alias particulares illis concederemus;

Hic itaque Pontifex has de novo Indulgentias eis concedit, videlicet:

§ 4. Nos, maturam super hoc consultationem praehabita, cupientes personis regularibus quibuscumque quorumvis Ordinum tam Monasticorum quam Mendicantium spirituale solatium et iuvamen afferre, infrascriptas indulgentias et gratias (quas personis regularibus intra claustra, aut extra, cum licentia tamen suorum superiorum legitimam de causa illis concessa, degentibus tantummodo suffragari debere declaramus) concedendas duximus.

Habitu regulari suscipientibus:

§ 5. Omnibus igitur christifidelibus, qui canonice et iuxta ordines cuiuslibet Religionis et constitutiones apostolicas habitum regularem a legitimis superioribus causa profitendi in illo susceperint, die primo ingressus in ipsam Religionem, si vere poenitentes et confessi sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumpserint, plenariam;

Professionem emittentibus;

§ 6. Ac cuiuslibet novitio, qui poenitens

confessus, ac sacra communione reffectus post completum probationis annum professionem emisit, etiam plenariam;

§ 7. Necnon cuiuslibet religioso inter claustra sui monasterii viventi, qui in festo principali sui Ordinis confessus, et sacra communione reffectus fuerit, aut missam recitans¹ pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, Romani Pontificis salute ac sanctae Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderit, etiam plenariam;

In festo principali sui Ordinis, communicantibus vel celebrantibus, etc.

§ 8. In cuiuslibet vero mortis articulo, si pariter vere poenitens et confessus ac sacra communione reffectus, vel, quatenus id facere nequiverit, saltem contritus nomen Iesu ore, si potuerit, sin autem corde devote invocaverit, etiam plenariam;

In mortis articulo poenitentibus, etc.

§ 9. Qui vero ad presbyteratus ordinem canonice promotus et confessus primam missam celebrabit, nec non etiam iis religiosis, qui pariter confessi ac sacra communione reffecti eidem missae interfuerint, aut ipso die missam similiter celebrabunt, etiam plenariam;

Missam primam celebrantibus, vel illi praesentibus.

§ 10. Iis vero, qui, de suorum superiorum licentia, a negotiis per decem dies alieni in cella commorabuntur, aut ab aliorum conversatione separati in piorum librorum et aliarum rerum spiritualium animos ad devotionem et spiritum inducentium lectionibus operam suam dederint, addendo saepe considerationes et meditationes mysteriorum fidei catholicae, divinorum beneficiorum, quatuor novissimorum, passionis Domini nostri Iesu Christi, et aliorum exercitiorum, orationum iaculatoriarum, aut vocalium, saltem per duas horas in diem et noctem, orationibus mentalibus sese exercendo, faciendo eodem tempore confessionem generalem aut annualem vel ordinariam, sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumpserint, aut missam ce-

Spiritualia exercitia facientibus.

lebraverint¹, quoties pro quolibet praedictorum exercitiorum, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.

Claustribus suis ecclesias visitantibus.

§ 11. Praeterea iidem Religiosi intra claustra viventes, qui suam ecclesiam devote visitaverint, et ut praefertur oraverint, consequantur easdem indulgentias (quas visitantes ecclesias Urbis et extra eam diebus stationum consequuntur) in omnibus diebus, perinde ac si ipsas Urbis ecclesias personaliter visitarent.

Aliisque diebus orantibus.

§ 12. Omnibus item religiosis intra claustra, ut supra, viventibus, qui quinque *Orationem Dominicam* et toties *Salutationem Angelicam* ante altare eorum ecclesiae in quolibet die recitaverint², quinque annos et totidem quadragenas;

Itinerantibus;

§ 13. Iis vero qui de suorum superiorum licentia in itinere existentes, aut extra claustra degentes tamquam praedicatorum et lectores, quinque eandem *Orationem Dominicam*, et toties *Salutationem Angelicam* ante quodlibet altare similiter dixerint, etiam quinque annos et totidem quadragenas;

Orationem mentalem facientibus.

§ 14. Necnon etiam eisdem Religiosis, qui per mensem integrum singulis diebus spatio mediae horae orationem mentalem fecerint, ac confessi et sacra communione ultima dominica mensis huiusmodi reffecti fuerint, sexaginta annos et totidem quadragenas;

Culpas proprias in capitulo accusantibus.

§ 15. Qui vero contrito corde et poenitentes eorum culpas et peccata ac imperfectiones in capitulis culparum accusabunt, et spiritualiter communicabunt, et exercitium virtutum facient, tres annos et totidem quadragenas;

Missiones ad terras infidelium etc. acceptantibus, etc.

§ 16. Quotiescumque autem de licentia Summi Pontificis aut suorum superiorum in ditiones et terras infidelium

- 1 Videretur legendum *toties quoties* (R. T.).
- 2 Vocem *recitaverint* deesse duximus (R. T.).

aut haeticorum ad concionandum, aut catholicos docendum, vel infideles et haeticos ipsos ad fidem catholicam convertendum et Ecclesiae gremium reducendum missi fuerint, si poenitentes et confessi, ac sanctissima Communione reffecti fuerint, vel missam celebraverint, ut melius ad huiusmodi opus sese parare valeant, pro duabus vicibus, videlicet quando itineri se accingent, et quando in provinciam, ubi praedicta opera eis exercenda erunt, ingressi fuerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino pariter concedimus et elargimur.

Orationi quadraginta horarum adstantibus.

§ 17. Et insuper cum superior in visitationibus generalibus orationes *quadraginta horarum* pro bono visitationis progressu collocare voluerit, iis Religiosis qui dictis orationibus saltem spatio duarum horarum in diverso tempore interfuerint, et ibi pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, Romani Pontificis salute ac sanctae matris Ecclesiae exaltatione, nec non disciplinae et observantiae regularis augmento pias ad Deum preces, ut supra dictum est, effuderint, si confessi et sacra communione reffecti fuerint, aut missam celebraverint, plenariam similiter omnium peccatorum indulgentiam et remissionem, ut praefertur, concedimus.

Eisdem indulgentiis mentales fruuntur.

§ 18. Volumus autem ut omnes praedictae indulgentiae et gratiae Religiosis regularibus cuiusvis Ordinis tam Monastici quam Mendicantis duntaxat, ut praefertur, concessae, etiam omnibus monialibus cuiusvis regulae approbatae, et intra claustra cum tribus votis solemnibus viventibus et perpetuam clausuram servantibus (tam Ordinariis locorum quam etiam regularibus cuiuscumque Ordinis, regulae et instituti subiectis) suffragentur, praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Revocatio a-
liarum indulgen-
tiarum.

§ 19. Caeterum omnes et singulas indulgentias quibuscumque Ordinibus et Institutis regularibus huiusmodi, etiam Mendicantibus, et quibuslibet personis regularibus, tam vigore privilegiorum et litterarum, apostolicarum, quam vivae vocis oraculo, aut aliis quovis modo per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos et Apostolicam Sedem hactenus concessas, confirmatas, approbatas et innovatas, auctoritate et tenore praedictis perpetuo revocamus, cassamus, annullamus et abrogamus, et ad praesentium nostrarum litterarum praescriptum reducimus et moderamus.

Derogatio con-
trariorum.

§ 20. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac eorumdem Ordinum et Institutorum regularium, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam *Mare magnum et Bulla aurea nuncupatis*, eisdem Ordinibus et Institutis, eorumque monasteriis, conventibus, collegiis, domibus, superioribus et personis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis
danda fides.

§ 21. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem fides ha-

beatum ubique, quae praesentibus ipsis originalibus litteris haberetur.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxiii maii MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 23 maii 1606, pontif. an. II.

XLI.

Declaratio iurisdictionis vicarii Papae tamquam iudicis causarum archiepiscopalis S. Spiritus in Saxia de Urbe¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem ea quae a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris in favorem piorum locorum et insignium, praesertim hospitalis nostri sancti Spiritus in Saxia de Urbe, concessa fuerunt, suae confirmationis robore communire, ac aliis desuper opportune providere, prout in Domino salubriter conspiciat expedire.

§ 1. Alias siquidem a felicitis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro, emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet (*Omittitur insertio huius Bullae, siquidem eam habes loco indicato in nota ad rubricam*).

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, diversae causae, in quibus dictum hospitale seu alii ab eo dependentes interesse habent, coram sanctae Romanae Ecclesiae camerario ac thesaurario generali et clericis praesidentibus dictae Camerae pendeant, de quibus in praesentibus litteris non fit mentio, cumque propterea dicta-

¹ Concessionem huius iurisdictionis habes supra in Constit. cccxlv Clementis VIII. *Cum scuti* (in h. n. edit. cccxxvi superius relata pagina 178). Institutionem istius archiepiscopalis et alia ad illud spectantia vide in Constit. xi Innocentii III, *Inter*, tom. III, pag. 189.

Exordium.

Clementis VIII
Constitutio cita-
ta in nota ad ru-
bricam.

Confirmatio
dictae Constitutio-
nis.

rum causarum expeditio retardetur in maximum dicti hospitalis praeiudicium; nos eiusdem hospitalis commoditati ac minori dispendio celerique causarum huiusmodi expeditioni consulere simulque super praemissis providere volentes, motu proprio et ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine praesertim litteras Clementis praedecessoris (salvis tamen infrascriptis) apostolica auctoritate et tenore praesentium perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui desuper intervenerint, supplemus, ac illas perpetuo valere et observari debere volumus et ordinamus.

Declaratio
quod in causis
spectantibus ad
Cameram Apo-
stolicam vel ma-
gistros viarum
Urbis, procura-
tores hospitalis
eligant pro iu-
dice camera-
rum vel eorum
ex clericis Ca-
merae quem vo-
luerint.

§ 3. Praeterea omnes et quascumque causas huiusmodi, non solum a quibuscumque iudicibus iuxta praesentiarum litterarum tenorem, sed etiam a thesaurario, clericis praesidentibus et camerario praefatis, ac aliis quibuscumque iudicibus camerilibus in eisdem statu et terminis in quibus reperiuntur, et in quibus monasteria, pia loca et capitula cuiusvis praecminentiae, etiam basilicarum Urbis, principaliter veniunt ad causam (praeterquam ubi de interesse Camerae agitur vel aliis commissarius noster venit pro suo interesse ad causam, aut de causis ad camerarium et Camerae ex constitutionibus apostolicis private quoad alios, vel ad magistros viarum spectantibus) ad nos harum serie avocamus: illasque camerario et clericis praesidentibus anno-nae, grasciae, dohanarum, Ripae, Ripetae et alias ad iurisdictionem ditorum clericorum spectantes cumulative¹, ita ut

¹ Fortasse hic deest verbum *committimus*, et tota periodus sic est construenda: *illasque causas et alias ad iurisdictionem ditorum clericorum spectantes committimus cumulative camerario et clericis praesidentibus...* cumula-

sit in electione eiusdem hospitalis procuratorum, quem maluerint, ex camerario vel clerico praesidente, in singulis causis occurrentibus eligere, ita quod, etiamsi coram altero ex praedictis conventi fuerint, antequam in iurisdictionem eonsenserint semper variare et alterum eligere possint, uno autem electo per dicti hospitalis praeceptores non possit² variari, et alter se in eadem causa intromittere non possit, sed illi in dicta causa inhibendum sit et esse censeatur;

§ 4. Quo vero ad caeteras causas, in quibus agitur vigore obligationis camerae, sit in electione ditorum hospitalis praeceptorum agere, vel coram auditore Camerae³, aut coram vicario.

§ 5. Reliquas autem causas, quae non sunt de iurisdictione ditorum camerarii, clericorum et magistrorum viarum, ut supra, et quae aliis non sunt cognoscendae coram dictis camerario, clericis et camerilibus ac viarum magistris, praedicto vicario private⁴ quoad dictam Camerae et alios quoscumque supradictos, servata forma in omnibus supradictis causis (tam quoad ordinariorum processum quam⁴ ad appellationem interponendam) praesentiarum litterarum.

§ 6. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinariorum et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et

ive, inquam, *ita ut sit in electione*, etc.: at fateor me non satis intelligere (R. T.).

¹ Erronee edit. Main. legit *possint* (R. T.).

² Edit. Main. legit *camerarii* (R. T.).

³ Hic iterum subintellige *committimus*; private, inquam, *quoad dictam Camerae et alios quoscumque supradictos* (R. T.).

⁴ Subintellige *quo*, idest: *tam quoad ordinariorum processum quam quoad appellationem interponendam*: sed lege etiam *ordinarium loco ordinariorum* (R. T.).

Et in causis
obligationis in
forma Camerae,
eligant audito-
rem Camerae
vel vicarium.

De reliquis vi-
carius sit index
privative quoad
alios.

Deest tum ar-
bitrarius et clau-
sula sublata, etc.

auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari decernimus.

Declaratio
quoad causas
pendentes coram
aliis iudicibus.

§ 7. Ulterius, ad consulendum indemnitati, tum ipsius hospitalis tum etiam aliorum litigantium, ac parcendum expensis, volumus et praedictam auctoritate decernimus, quod in causis iam coram aliis iudicibus instructis, et nunc vigore praesertarum litterarum avocatis, partes ipsae acta transportari facere non teneantur, sed causas easdem coram dicto vicario seu clericis praesidentibus, ut praemissum est, firmis tamen remanentibus notariis, prosequi libere valeant;

Facultas
iudiciorum
prorogandi
facilitate.

§ 8. Et quod praedicti iudices absque nova commissione, toties quoties opus fuerit, possint prorogare fatalia, et adversus lapsum restituere, iuxta facultates a nostris praedecessoribus concessas auditoribus nostri Palatii Apostolici.

Clausulae
de rogatoriae.

§ 9. Non obstantibus felicis recordationis Pauli III a tergo: *Dilecto filio nostro in alma Urbe vicario, etc.*, de causis in Camera Apostolica, ubi de interesse illius agitur, cognoscendis, et eiusdem Pii IV de gratiis eiusdem Camerae interesse concernentibus in eadem Camera praesentandis et registrandis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae dictus praedecessor in praesertis litteris voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub anno Piscatoris die III iulii MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 3 iulii 1606, pontif. an. II.

XLII.

Carolo Emanuele Sabaudiae duci tres decimae ab ecclesiasticis intra triennium

persolvendae conceduntur, ita tamen ut summam triginta millia scutorum non excedant¹.

Venerabili fratri Petro Francisco episcopo Saonensi nostro et Apostolicae Sedis apud dilectum filium nobilem virum Carolum Emanuelem Sabaudiae ducem nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

Praestantia dilecti filii nobilis viri caroli Emanuelis Sabaudiae ducis et Pedemontium principis in nos et Apostolicam Sedem merita poscunt, ut illi, qui pro catholica religione in suis dominiis tuenda gravissimis assidue sumptibus premitur, quibus suppeditandis ipsius redditus nequaquam sufficiunt, de aliquo subventionis auxilio ex Apostolicae Sedis benignitate libenter prospiciamus.

Caroli Emanuelis de fide
catholica merita
zelusque eam
defendendi.

§ 1. Motu igitur proprio, ac ex certa scientia, maturaque deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, indicimus et imponimus tres integras decimas, intra triennium ab initio currentis anni MDCVI numerandum, unam scilicet quolibet anno respective exigendas omnium et singulorum fructuum, reddituum et proventuum, iurium, obventionum et emolumentorum quorumcumque, tam certorum quam incertorum, secundum verum annum valorem quarumcumque cathedralium, etiam metropolitanarum, collegiatarum et parochialium, aliarumque ecclesiarum et monasteriorum et conventuum, ac etiam mensarum archiepiscopalium, episcopalium, abbatialium, capitularium et conventualium, prioratum quoque, praepositarum, praepositoriarum, canonicatum, praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum, caeterorumque beneficiorum ecclesiasticorum,

Tres decimae
ei conceduntur
intra triennium
exigendae.

cum cura et sine cura, saecularium, ac sancti Benedicti, sancti Augustini, Cluniacensis, Cisterciensis, Praemonstratensis, Silvestrinorum et quorumcumque aliorum Ordinum (non tamen Mendicantium) utriusque sexus, necnon Congregationum regularium ac hospitalium actu pauperum hospitalitatem non exercentium, ac Militiarum quarumcumque (non tamen sanctorum Mauriti et Lazari, ac hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, quae pro sui tutela contra Turcas et alios infideles alienis auxiliis continuo egent) in universo ducatu Sabaudiae et principatu Pedemontium, necnon Niceae Provinciae nuncupatae, et toto eius districtu ac territorio, et Statu Oneliae, ac in reliqua temporali ditione dicti Caroli Emanuelis ducis ultra et citra montes existentium, a venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, ac dilectis filiis electis, administratoribus, commendatariis, abbatibus, prioribus, praepositis, praelatis, capitulis, conventibus, canonicis, rectoribus, caeterisque personis ecclesiasticis, saecularibus et quorumvis Ordinum et Militiarum regularibus (etiam exemptis ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiectis) ecclesias, monasteria et alia beneficia ecclesiastica (saecularia vel regularia et militaria supradicta) in titulum, commendam, administrationem, aut alias quomodolibet obtinentibus, necnon ab aliis etiam, quibus fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta huiusmodi ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum supradictorum loco pensionum annuarum aut super illis pensiones annuae (etiam a similibus decimarum solutione quantumcumque liberae et exemptae, et sub quibusvis obligationibus, etiam in forma Camerae Apostolicae, et iuramento, etiam de non contraveniendo, ac fortasse etiam de non impetrando gratias apostolicas contra hu-

iusmodi exemptiones et concessis non utendo, vallatae) reservatae fuerint, et, intra triennium praedictum dumtaxat, reservabuntur, cuiuscumque praeeminentiae, dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existant (exceptis tamen sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, et, quoad parochialium ecclesiarum aliorumque beneficiorum personalem residentiam requirentium, quorum singulorum fructus, redditus, proventus, iura, obventiones ac distributiones quotidianae, aliaque emolumenta, tam certa quam incerta, valorem annum centum scutorum monetae illarum partium vere et realiter non excedunt, possessores, arbitrio tuo remittimus, quos ab huiusmodi decimarum solutione liberos et exemptos esse volueris et declaraveris²); quos omnes supradictos unica singulis annis, dicto triennio durante, solutione intra terminum a fraternitate tua praefigendum decimam huiusmodi persolvisse³, ita ut qui pensiones solvere debent, etiam nomine pensionariorum decimas huiusmodi persolvant, et deinde in proximis terminis

¹ Aptius forsitan legeretur *reservata* (R. T.).

² Perperam edit. Main. legit *quotidianas* (R. T.).

³ Sensus totius parenthesis videtur fere esse huiusmodi: *exceptis cardinalibus; quoad porro possessores beneficiorum residentialium, quorum fructus non excedunt annum valorem centum scutorum, arbitrio suo remittimus iudicare, quos ex iis volueris aut declaraveris esse exemptos; vel aliter: exceptis primo cardinalibus, et deinde exceptis etiam possessoribus beneficiorum residentialium, quorum fructus non excedunt annum valorem centum scutorum, quos (nam arbitrio tuo remittimus) tu volueris et declaraveris esse exemptos, etc.* Ast ad hunc sensum conficiendum lectio Mainardiana vel errata vel defectiva videtur (R. T.).

⁴ Etiam hic vel non intelligo, vel aliquod mendum irrepsit: sensus videtur esse huiusmodi: *quos omnes supradictos (exceptis iis tantummodo qua in parenthesi nominati fuerunt) unica singulis annis solutione persolvisse necessum erit vel obligamus; ita ut, etc.* (R. T.).

persolvendarum pensionum eam ratam sibi retineant ad rationem decem pro centenario, nisi eiusdem decimae collectores aut subcollectores ab ipsismet pensionariis eam exigere voluerint.

Nulla in contrario obstat exemptione.

§ 2. Decernentes nullas omnino immunitates et exemptiones, etiam ex causâ resignationis, cessionis iurium, concordiae, conventionis, aut quacumque aliâ gravi et onerosâ occasione, quocumque modo concessas et dicto triennio durante concedendas (etiâsi possessores, usufructuarii, aut alii pensiones huiusmodi solvere habentes, iuri et actioni petendae vel retinendae portionis et ratae partis pensionarios contingentis iureiurando renunciaverint, et illa libere donaverint, ac facultati repetendi similiter renunciaverint, atque in formâ Camerae Apostolicae amplissimâ caverint) eosdem pensionarios aliquo modo excusare, seu integram solutionem huiusmodi minuere vel impedire posse;

Clausulae.

§ 3. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Nuncius apostolicus huiusmodi decimarum collector.

§ 4. Ut autem supradicta diligenter et fideliter executioni demandentur, fraternitatem tuam, cuius fides et prudentia nobis iam pridem cognita et probata existit, ac pro tempore existentem nostrum et Apostolicae Sedis apud eundem Carolum Emanuele ducem nuncium, generalem decimarum huiusmodi collectorem¹ cum omnibus privilegiis, iurisdictionibus et

¹ Eo tempore nuncius erat ipse episcopus Saonensis, ideoque de uno collectore sermo est (R.T.).

iuribus huiusmodi collectoribus de iure vel consuetudine quomodolibet competentibus, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, facimus, constituimus et deputamus.

§ 5. Mandantes tibi ut huiusmodi decimas, a te vel subcollectoribus tuis iuxta declarationes infrascriptas deputandis exigendas, eidem Carolo Emanuele duci, vel ab eo deputato, integre consignari cures; dantes tibi plenam, liberam et absolutam potestatem et auctoritatem supradictos omnes, tam coniunctim quam divisim, ad integram huiusmodi decimae solutionem, etiam per edictum locis publicis affigendum, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis, monendi et requirendi; non parentes, contumaces et fraudantes in censuras et poenas incidisse declarandi; proprietates, fructus, res et bona ipsorum apprehendendi et usque ad satisfactionem retinendi; contradictores, perturbatores, molestatores et rebelles quoscumque, eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, quovis quaesito colore praestantes, cuiuscumque dignitatis, gradus et ordinis fuerint, praedictis aliisque censuris et poenis ecclesiasticis, necnon pecuniariis, caeterisque iuris et facti remediis opportunis, compellendi, illasque etiam iteratis vicibus aggravandi, dignitatibus, beneficiis et officiis omnibus privandi et amovendi, et ad futura inhabiles faciendi, interdictum ecclesiasticum apponendi, auxilium brachii saecularis, quandocumque opus fuerit, invocandi; ad sanitatem vero reversos, qui debite satisfecerint, ab omnibus censuris et poenis supradictis in formâ Ecclesiae consuetâ absolvendi, super irregularitate forsan incurâ dispensandi, et ad pristinum statum omnino restituendi; praeterea collectores et subcollectores fide et facultatibus idoneos in universo ducatu Sabaudiae et principatu

Facultas ad id eundem concessae.

Pedemontium, necnon Niceae Provinciae nuncupatae et toto eius districtu ac territorio et Statu Oneliae, ac in reliquâ temporali ditione huiusmodi, quotquot videris expedire, cum simili aut limitatâ, non tamen absolvendi potestate, ut infra dicetur, constituendi, eumque vel eos arbitrio tuo revocandi, negligentes et morosos removendi, ac alium seu alios subrogandi, quotiescumque tibi videbitur; in delinquentes et contumaces per te, vel alium, seu alios, etiam simpliciter et de plano ac sine strepitu ac figurâ iudicii, inquirendi, et meritis poenis puniendi; modos et formas in praedictis servandos praescribendi, dubia quaecumque in praemissis forte oritura declarandi, et prorsus omnia et quaecumque circa ea necessaria et opportuna faciendi, statuendi et exequendi, etiamsi talia forent, quae mandatum exigent magis speciale, quam praesentibus est expressum.

Modus verificandi cuiusque beneficii redditum.

§ 6. Verum pro verificando vero valore singulorum beneficiorum volumus et decernimus ut locorum Ordinarii in suâ quisque dioecesi, vocato clero unâ cum duabus personis a praedicto Carolo Emanuele duce deputandis, declarare debeant quantum cuiusque beneficii ratione pro huiusmodi decimâ debeat. Si quis se super huiusmodi declaratione gravatum senserit, gravaminis cognitio ad te pertineat.

Decimasque colligendi.

§ 7. Exactionem autem huiusmodi decimarum iuxta dictam declarationem in qualibet dioecesi a duobus collectoribus, ab episcopo et clero nominandis, et a te per tuas patentes litteras deputandis, faciendam esse; pecunias autem penes personas fide et facultatibus idoneas quemlibet episcopum deputandas curare, illasque postea statutis solutionum temporibus in manus tuas transmittere debere volumus et declaramus. Tu vero pecunias praedictas eidem Carolo Emanuele

duci, aut ab eo deputato, consignare curabis.

§ 8. Caeterum, quia non intendimus eidem Carolo Emanuele duci ultra summam annuam decem millium scutorum auri in auro ratione huiusmodi decimarum ex qualibet ex dictis ditionibus, videlicet ducatus Sabaudiae, et principatus Pedemontium, et Niceae cum Statu Oneliae, concedere, volumus ut, si decimae in qualibet ex dictis ditionibus colligendae summam praedictam decem millium scutorum excesserint in notabili quantitate, tu illas (ratam partem in qualibet dioecesi respective minuendo) ad dictam summam in qualibet ex dictis ditionibus reduces, ita tamen ut, si in alterâ ex eisdem ditionibus decimae huiusmodi ad summam decem millium scutorum non ascenderint, et in alterâ eandem summam excesserint, non debeant nec possint ex decimis unius excedentis suppleri decimae alterius ditionis deficientis.

Decem millia scuta solummodo quolibet anno exigenda.

§ 9. Ad huiusmodi autem decimarum solutionem clerum civitatis et dioecesis salutarum¹ ad instar aliorum teneri volumus et declaramus. Volumusque etiam ut tu ex decimis in principatu Pedemontium et Niceae ac Statu Oneliae praedictis (non autem in ducatu Sabaudiae), ut praefertur, exigendis, postquam exactae fuerint, decimam partem pro tuâ provisione retinere possis; ita tamen ut clerus nihil ratione huiusmodi provisionis, aut aliâ quavis de causâ, ulterius solvat, quam integras decimas supradictas. Tu vero ex singulis decem, per te pro tuâ decimâ parte ut supra exactis, duo nostro et sanctae Romanae Ecclesiae camerario cum effectu persolvas.

Leges nonnullae servandae.

§ 10. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali

Contra iura futur.

¹ Ita in editione Main.; sed forsitan legi debet *Salutarum* (R.T.).

edita de duabus dietis, ac aliis apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, hospitalium, militiarum et locorum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis; quodque¹ praelatis et personis praedictis, eorumque ecclesiis et locis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto, necnon personis, earumque nominibus, cognominibus, ecclesiis, monasteriis, Ordinibus et locis huiusmodi mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, in genere et in specie, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, et solutiones decimarum aliter quam secundum antiquam taxam et nisi in universali decimarum per orbem impositione fieri prohibentibus, necnon promissionibus, donationibus, obligationibus, iuramentis, renunciationibus, vinculis et cautelis in assignatione praedictarum pensionum factis (quibus per impositionem decimae huiusmodi neminem teneri, neque eas quoad praemissa contra quemquam locum habere declaramus), aliisque indultis, et litteris apostolicis, generalibus et specialibus, cuiuscumque tenoris existant (per quae praesentibus non expressa aut omnino non inserta effectus earum impediri quomodolibet valeat vel differri et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis), quae omnia contra praedicta nolumus cuiquam suffragari, caeterisque contrariis quibuscumque.

dicta Constitutionem piae memoriae Clementis Papae V, etiam praedecessoris nostri, in Concilio Viennensi editam¹, ac praesertim quoad monetam currentem exigi, quodque nec calices, nec libri caeteraque ecclesiarum ornamenta divino cultui dicata, aliaque supellex ecclesiastica ex causa pignoris capi, recipi, vel distrahi, aut alias quomodolibet occupari debeant: quinimo volumus ut illius occasione ecclesiae, monasteria aliaque pia et sacra loca quaecumque debitis propterea non fraudentur obsequiis, ac divinus in iis cultus ac solitus Altissimo famulantium et ministrorum numerus nullatenus minuat, neque eis quoquomodo iniuncta onera, aut pia, quae exerceri solent, opera et officia ullo modo minuantur seu negligantur, sed illorum congrue supportentur onera consueta. Nec quisquam etiam plura, aut fortasse beneficia, aut pensiones quancumque valoris obtinens pro quietantia ultra vigesimam partem unius aurei nummi solve cogatur.

§ 12. Praesentium vero litterarum exempla etiam impressa notarii publici manu subscripta, ac tuo sigillo obsignata, eandem in iudicio et extra illud ubique locorum fidem facere, quam ipsae originales facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die VI Iulii MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 6 Iulii 1606, pontif. an. I.

XLIII.

Extensio et nova concessio gratiarum et privilegiorum Congregationi Regulari Beatae Mariae Fuliensis monachorum Ordinis Cisterciensis².

¹ Quam in Bull. reperire non valeo (n. T.).

² Institutionem et alia de hac Congreg. vide

Clementis V
constitutio sur-
vanda.

§ 11. In percipiendam vero decimam praedictam

¹ Id est: et non obstante quod (n. T.).

Transumptis
danda fides.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Divina disponente clementia in eminenti apostolatus specula, meritis licet imparibus, constituti, animo revolventes, quod, etsi ea, quae pro salutare et quieto christifidelium quorumlibet (praesertim, sub Religionis iugo regularibusque piae vitae institutis, virtutum Domino famulantium) laudabili et provida Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum ordinatione concessa et facta dignoscuntur, plenam roboris obtineant firmitatem, illis nihilominus nostrae approbationis et innovationis robor adiciamus, ut eo firmiter illibata perdurent, quo saepius erunt Sedis Apostolicae praesidio communita, efficacemque² operam circa earumdem conservationem libenter adhibemus, ut fideles ipsi, privilegiis et gratiis sibi concessis huiusmodi in Domino plene gaudentes, in pacis et tranquillitatis amoenitate conquiescant, ac in eorum instituti Regularis observantia et mandatorum Domini semita ac erga dictam Sedem devotione ferventius perseverent.

Sixtus V hanc
Congregationem
instituit, eique
privilegia con-
cessit ut hic in
rubrica.

§ 1. Sane, pro parte dilecti filii Ioannis a sancto Hieronymo, vicarii generalis Congregationis Regularis beatae Mariae Fuliensis nuncupatae, nobis exhibita petito continebat, quod alias, postquam felix recordationis Sixtus Papa V praedecessor noster, etc. (*Omittuntur reliqua, quia Sixti V Constitutio legi potest loco citato in nota ad rubricam*),

in Constit. XLIV Sixti V, *Religiosos*, t. VIII p. 700.

¹ Hic statim suppl. *statu* vel *regimine* vel aliquid simile, nam in sequentibus necessarium huiusmodi substantivum frustra requirit (n. T.).

² Videtur legendum *efficacem*, ut syntaxis incepta per verba *animo revolventes*, quae adhuc manet suspensa, suum tandem exitum et complementum accipiat; vel ab initio legendum fuit *animo revolvimus* (n. T.).

§ 2. Piae memoriae Clemens Papa VIII, etiam praedecessor noster, ob laudabilem vitam et plurimas alias virtutes et opera fructuosa, etc. (*Omittitur residuum quia legitur*, tom. X, pag. 471).

Clemens VIII
illa ampliavit ut
in constit. hic
citat.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, dictus Ioannes vicarius generalis, prae caeteris sibi, iuxta statuta et ordinationes ipsius Congregationis, usque ad proximam illius capituli generalis celebrationem demandati officii vicariatus generalis dictae Congregationis, post obitum quondam Petri a sancto Bernardo superioris generalis eiusdem Congregationis ad praesens defuncti, incumbentibus sollicitudinibus, hanc curam potissimam suam existimans, ut per Sixtum et Clementem praedecessores praefatos concessa et approbata in suo robore conserventur, propterea praemissa omnia, etiam munimine nostro roborari summopere desideret; pro parte eiusdem Ioannis vicarii generalis nobis fuit humiliter supplicatum, ut singulis litteris eidem Congregationi concessis praedictis, pro illarum viridi observantia, etiam robor nostrae confirmationis adiacere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Congregatio
nunc applicat
Pontifici pro
confirmatione et
extensione di-
ctorum privile-
giorum.

§ 4. Nos igitur, qui dictae Congregationis Fuliensis et monachorum eius statum prosperum et tranquillum (propter uberes fructus, quos Congregatio ipsa, multa praefulgens gloria meritorum et gratia sanctitatis, in agro militantis Ecclesiae hactenus produxit utiliter ac producit, et in futurum producturam fore spe firma tenemus) intensius desideramus affectibus, praedictorum Sixti et Clementis, ac aliorum praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, ipsumque Ioannem vicarium generalem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine,

Qui iuxta po-
lita concedit.

quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censes, eiusdem Ioannis vicarii generalis supplicationibus huiusmodi in hac parte etiam inclinati, Sixti et Clementis praedecessorum litteras huiusmodi eidem Congregationi Fuliensi, ac illius monasteriis, prioratibus, oratoriis et locis, necnon eorum superioribus, abbatibus, monachis, monialibus et religiosis, in genere vel in specie, sub quacumque verborum formâ concessas, ac omnia et singula in eis contenta (quatenus sint in usu, et dicti Concilii Tridentini decretis ac aliis canonicis sanctionibus non contrariantur, nec sub ullis revocationibus apostolicis comprehendantur) apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, ac illa perpetuae firmitatis robur obtinere debere decernimus.

§ 5. Et insuper (ut monachi et religiosi Congregationis huiusmodi tanto ferventius divinis beneplacitis insistant, quanto maioribus se viderint spiritualibus gratiis fore munitos) omnia et singula privilegia, praerogativas, concessionem, favores, facultates, declarationes, conservatorias, immunitates, exemptiones, libertates, caeterasque gratias, praecellentias et indulta cuiusvis generis existentia, et spiritualia et temporalia, qualiacumque illa sint, quae tam eidem Cisterciensi Ordini ac abbati monasterii Cistercii ac eiusdem Cisterciensis Ordinis¹ capitulo etiam generali ac quibusvis monasteriorum abbatibus, etiam quatuor primis, videlicet, de Firmitate, Pontiniaco, Claravalle et Morimundo, quam etiam aliis Religionibus monasticis eorumque professoribus ac utriusque sexus eorum monasteriis, ecclesiis, necnon dilectis filiis earumdem

Religionum generalibus, praesidentibus et quibusvis superioribus, praelatis et capitulis, etiam generalibus et provincialibus, seu intermediis, eorumque definitoribus, abbatibus, prioribus, abbatissis, monachis, monialibus, novitiis, fratribus, conversis, donatis, ac quibusvis eorum et earum utriusque sexus regularibus personis, tam in dictâ urbe, quam etiam in quibuscumque mundi partibus consistentibus, et illorum intuitu, aut aliâ quomodolibet, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, seu per nos et successores nostros, aut alios auctoritatem habentes, concessa sunt et concedentur, quibus de iure, usu, consuetudine, vel privilegio, seu concessione apostolicâ, vel imperiali, archiepiscopali, episcopali, in genere vel in specie, ac tam coniunctim quam divisim, aut aliâ quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt vel poterunt in futurum (quorum¹ concessorum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac si de verbo ad verbum insererentur, etiamsi talia sint, quae specialem et individuum requirerent mentionem, et seu particularem insertionem) ad dictam Congregationem Fuliensem ac singula illius tam virorum quam mulierum monasteria illorumque superiores, praelatos et quascumque utriusque sexus regulares personas, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo extendimus, illaque eis communicamus, et de novo concedimus ac suffragari volumus. Ita tamen quod dicta Congregatio Fuliensis, illiusque utriusque sexus monasteria, prioratus, grangiae, domus, ecclesiae, oratoria, collegia, pia et charitativa loca, res et bona, sanctorumque festivitates, conventus et capitula, etiam generalia, par-

¹ Vel hic lege *horum* vel paulo post *habemus*

(R. T.).

ticularia seu provincialia, eorumque superiores generales et seniores assistentes, definitores, visitatores, abbates, abbatissae, priores et quicumque alii superiores, necnon officiales, ministri, monachi, moniales, novitii, conversi, donati, familiares, procuratores et negotiorum gestores, benefactores et aliae singulares utriusque sexus regulares personae sub eorum curâ et secundum eiusdem Congregationis instituta nunc et pro tempore degentes et existentes, praemissis omnibus et singulis, aequè pariformiter respectivè, et absque ullâ penitus differentia, singula singulis concernentia (perinde ac si ea omnia illis et eorum singulis principaliter et expresse, et non ad instar concessa, ac si in eis talis Congregatio Fuliensis, illiusque capitula, monasteria, ecclesiae dictique superiores, praelati ac utriusque sexus personae, res et bona expressa, praenominata¹, necnon a principio in favorem eorumdem a Sede Apostolicâ emanassent, et immediate concessa essent et fuissent), in quantum eidem Congregationi expediat, eiusque gubernio et constitutionibus non adversentur, uti, frui et gaudere libere et licite possint et valeant.

§ 6. Et insuper praesentes litteras sub quibusvis revocationibus, suspensionibus, aut derogationibus similium vel dissimilium gratiarum, concessionum et aliorum quorumcumque nullatenus comprehendendi, sed semper ab illis exceptas esse et censi debere, ac quovis quaesito colore vel ingenio de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae defectu notari vel impugnari nullatenus posse, sed illas semper validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et inviolabiliter observari, ac eidem Con-

¹ Melius fortasse legeretur *praenominata, expressa, nempe, fuissent* (R. T.).

gregationi Fuliensi, illiusque superiori generali et monachis perpetuo suffragari;

§ 7. Sicque, et non aliter in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, et ipsius sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, in quibusvis causis et instantiis, iudicari et definiri debere; necnon, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 8. Quocirca venerabilibus fratribus nostris archiepiscopo Tolosano et episcopo Parisiensi, ac dilecto filio causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi, ubi et quando opus fuerit (ac quoties pro parte dicti Ioanni vicarii generalis, necnon pro tempore existentis superioris generalis, ac dictorum filiorum abbatum et aliorum superiorum dictae Congregationis Fuliensis, in praemissis ius et interesse quomodolibet habentium, seu alicuius eorum, desuper fuerint requisiti) solemniter publicantes, eisque in eisdem praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari, ac etiam vicarium generalem pro tempore existentem, aliosque superiores et abbates Congregationis et interesse habentes huiusmodi, necnon eorum singulos, illis pacifice frui et gaudere; non permittentes eos aut aliquem eorum desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari, perturbari vel inquietari; contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes, per

Apponit decretum irritans.

Deputat iudices cum amplissimis facultatibus pro illarum executione.

Extenditque et communicat privilegia aliorum quorumcumque Ordinorum monasteriorum.

¹ Coniunct. et hic interiectam deleamus (R. T.).

sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compe-scendo, necnon, legitimis super his ha-bendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas, etiam iteratis vicibus, ag-gravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio con-trariorum.

§ 9. Non obstantibus recolendae memo-riae Bonifacii Papae VIII, similiter prae-decessoris nostri, qua cavetur expresse, ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis tunc expressis casibus, et in illis ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices a praedicta Sede deputati extra civitatem vel dioecesim, in quibus depu-tati fuerint, contra quoscumque proce-dere, aut alii vel aliis vices suas commi-tere audeant, vel praesumant, et in con-cilio generali edita de duabus, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate prae-sentium ad iudicium non trahatur, aliisque quibusvis apostolicis, nec non in provin-cialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac etiam aliorum monasteriorum, ecclesiarum, Ordinum statutis et consuetudinibus, etiam iura-mento, confirmatione apostolica, vel qua-vis firmitate alia roboratis, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, in-dultis ac litteris apostolicis, illis vel alicui eorum, et praesertim eidem Cisterciensi Ordini ac abbati monasterii Cistercii, su-perioribus et personis, per quoscumque Romanos Pontifices pariter praedecessores nostros et Sedem praedictam, sub qui-buscumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu simili, et ex certa scientia, ac de apostolicae potentatis plenitudine, etiam forsan consistorialiter, aut aliis quomodolibet, in genere vel in specie, concessis, ac etiam iteratis vicibus ap-

probatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem im-portantes, mentio seu quaevis alia expres-sio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dum-taxat specialiter et expresse derogamus, ac nemini in praeiudicium praemissorum suffragari posse aut debere decernimus: necnon omnibus illis, quae Sixtus et Clemens praedecessores praedicti in di-ctis suis litteris voluerunt non obstare, contrariis quibuscumque, aut si aliquibus, communiter vel divisim, a dicta sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel ex-communicari non possint per litteras apo-stolicas non facientes plenam et expres-sam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem.

§ 10. Et quia difficile foret praesentes litteras originaliter ad omnia et singula loca, in quibus opus esset, deferri, volu-mus et praedicta auctoritate apostolica decernimus quod earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manu ali-cuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae, aut manu superioris genera-lis, et sigillo eiusdem Congregationis mu-nitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae originalibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam, etc. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipoten-tis Dei, etc.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo sexto, v idus iulii, pontifi-catus nostri anno II.

Dat. die 11 iulii 1606, pontif. an. II.

Decernis quod transumptis harum litterarum plena fides adhibeatur.

Sanctio poe-nalis.

XLIV¹.

Sequitur alia non absimilis eidem Con-gregationi Fuliensi gratiarum con-cessio.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

In supereminenti apostolicae dignita-tis specula, superna dispositione, meritis licet imparibus, constituti, ex incumbente nobis apostolicae sollicitudinis officio cir-ca curam ecclesiarum et monasteriorum omnium solertia reddimur indefessa sol-liciti, ut, iuxta debitum pastoralis officii, eorum occurramus dispendiis, et profe-ctibus, divina cooperante clementia, sa-lubriter intendamus.

Clemens VIII Congregationem Beatae Mariae Fuliensis a regimine abbatis generalis Ordinis Cisterciensis exemi.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, licet alias felicitis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, Congre-gationem beatae Mariae Fuliensis Cister-ciensis Ordinis, illiusque superiorem ge-neralem, abbates, abbatissas, priores, monachos, moniales et alias quascumque singulares personas, necnon monasteria, grangias, loca et bona quaecumque tunc praesentia et futura et ad eos quomodo-libet spectantia et pertinentia, et quae deinceps spectarent et pertinerent illisque concederentur vel ad illos devolverentur, ab omni iurisdictione, gubernatione, re-gimine, subiectione, administratione, obedientia, visitatione, correctione et e-mendatione abbatis generalis Ordinis Ci-sterciensis et aliorum pro tempore exi-stentium abbatum, praelatorum et supe-riorum eiusdem Ordinis Cisterciensis, auctoritate apostolica perpetuo exemerit, dictamque Congregationem ac superiorem

¹ In edit. Main. sequens Constitutio absque numero additur praecedenti; nos eam numerare sicut caeteras iudicavimus. Porro, etsi data poste-riore, tamen hoc loco eam referimus et appo-nimus praecedenti propter materiae identitatem (R. T.).

generalem, necnon abbates, abbatissas, priores, monachos, moniales, monasteria et bona praedicta sub immediatam suam et Sedis Apostolicae protectionem, regi-men, subiectionem, gubernationem et o-bedientiam receperit;

§ 2. Nihilominus quidam locorum Or-dinarii in causis et negotiis dictae Con-gregationis sese ingerere non verentes, sub praetextu quod in litteris praedicti Clementis praedecessoris nulla de exemp-tione a locorum Ordinariorum iurisdi-ctione mentio facta fuerit, dictae Congre-gationis monachos multiplici vexatione perturbant: nos igitur qui dictae Congre-gationis Fuliensis et monachorum eius statum prosperum et tranquillum (prop-ter uberes fructus quos Congregatio ipsa in agro militantis Ecclesiae hactenus pro-duxit utiliter ac producit, et in futurum producturam fore spe firma tenemus) in-tensis desideramus affectibus, eiusdem Congregationis monachorum aliarumque utriusque sexus regularium personarum (ut maiori cum quiete ac spiritus fervore, iuxta eorum regularia instituta, Altissimo gratum exhibeant famulatum) statui op-portunius providere volentes, illosque intima charitate prosequentes, necnon superiorem generalem ac omnes et sin-gulas personas eiusdem Congregationis a quibusvis excommunicationis, suspensio-nis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dum-taxat consequendum, harum serie absol-ventes et absolutos fore censentes, motu proprio, non ad alicuius nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed de no-stra mera liberalitate ac certa scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, Congregationem praedictam Fuliensem, eiusque generalem, abbates, abbatissas,

Et hic Ponti-fex eam modo nedum exemi ab omni superi-oritate praela-torum Ordinis Cisterciensis, sed etiam omnium ordinariorum ac iudicum eccle-siasticorum.

priores, monachos, moniales, conversos, donatos, novitios, vassallos, eorumque monasteria, domos, grangias, et in eis servientes, loca, res et bona quaecumque praesentia et futura atque ad ea quomodolibet spectantia et pertinentia et quae deinceps ad ea spectabunt et pertinebunt illisque concedentur vel ad ea devolventur, denuo ab omni superioritate, iurisdictione, gubernatione, regimine, administratione, subiectione, obedientia, dominio, visitatione et emendatione non solum Cistercii, Claraevallensis et aliorum nunc et pro tempore existentium generalium ac Morimundensis et aliorum abbatum, praelatorum et superiorum Ordinis Cisterciensis, quacumque auctoritate fungentium et functorum, sed etiam quorumcumque archiepiscoporum, episcoporum et aliorum Ordinariorum, ac iudicum ecclesiasticorum, praelatorum et aliarum personarum quacumque auctoritate fungentium et functorum, et quantumvis amplissimis privilegiis utentium et usurorum, perpetuo prorsus eximimus et totaliter liberamus.

Congregationemque Fuliensem sub immediata Sedis Apostolicae protectione recipit.

§ 3. Ipsamque Congregationem Fuliensem eiusque generalem, necnon abbates, abbatissas, priores, monachos, moniales, conversos, donatos, novitios, monasteria, grangias, domos, loca, res et bona praedicta sub immediatam nostram et Sedis Apostolicae protectionem, regimen, subiectionem, gubernationem et obedientiam recipimus.

Monachos Congregationis Fuliensem a nemine excommunicari suspendi vel interdici, neque coram aliis iudicibus ad iudicia vocari posse decernit.

§ 4. Ita quod archiepiscopi, episcopi, Ordinarii, vicarii, iudices et officiales praedicti, etiam ratione delicti, aut contractus, vel rei de qua ageretur, nullam in eos et eorum aliquem, aut monasteria, membra et bona praedicta, tanquam prorsus exemptos et exempta, iurisdictionem, correctionem, superioritatem, dominium vel potestatem exercere, aut excommunicationis, suspensionis, vel in-

terdicti, aut quasvis alias sententias, censuras et poenas ecclesiasticas promulgare praesumant, seu possint aut debeant quoquo modo: nec ipsi sic exempti, nisi iuxta formam Concilii Tridentini, coram illis aut ipsius Sedis Apostolicae delegatis (nisi in litteris eis pro tempore directis de praesentibus specialis, specifica et expressa ac de verbo ad verbum mentio fiat) ad iudicium evocari, aut quovis modo, directe vel indirecte, molestari possint. Decernentes omnes et singulos processus, sententias, censuras et poenas, quos et quas per archiepiscopos, episcopos, seu eorum aliquem contra superiorem generalem, abbates et alios sic exemptos, necnon monasteria et loca huiusmodi etiam exempta, ut praefertur, haberi vel promulgari, necnon quidquid secus super his ab eis et alio quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irrita et inania nulliusque roboris vel momenti.

§ 5. Necnon praedictis archiepiscopis, eorum vicariis generalibus ac aliis Ordinariis iudicibus ecclesiasticis et saecularibus, necnon praelatis etiam dicti Ordinis Cisterciensis, et aliis quibuscumque personis praesentibus et futuris, cuiuscumque dignitatis, gradus et conditionis sint et fuerint, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis latae sententiae poenam (a qua non nisi a Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo, absolvi possint), praecipimus et mandamus, ne impostorum perpetuis futuris temporibus in rebus et negociis, etiam ratione delicti vel contractus ubicumque commissi vel initi, sese ingerere, aut generalem, abbates et alias eiusdem Congregationis utriusque sexus personas, vassallos, subditos, familiares et in eis servientes quomodolibet molestare, vel in aliquo perturbare, aut bona praedicta occupare, vel de ter-

His, qui monachos etiam ratione decimarum perturbaverint, poenas imponit.

ris et possessionibus suis, praesentibus et futuris, quas propriis manibus excolunt, aut aliis excolenda tradiderunt et tradent, quomodolibet in futurum decimas, taleas aut aliud quodcumque genus exactionis, etiam praetextu cuiuscumque visitationis aut transitus, necnon de hortis, virgultis et piscationibus suis, ac de suorum animalium nutrimentis, exigere aut extorquere audeant vel praesumant.

Litteras Martini V et aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum circa exemptiones decimarum innovat.

§ 6. Innovantes (praeterquam in iis, in quibus Concilio Tridentino praedicto adversantur) super hoc litteras exemptionis felicis recordationis Martini V, Sixti IV, Innocentii VIII et aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum eidem Ordini Cisterciensi concessas, et dictae Congregationi Fuliensi alias per nos communicatas, quibus universus Cisterciensis Ordo a solutione decimarum prorsus eximitur, quarum tenores, ut praemittitur, praesentibus pro sufficienter expressis, ac si de verbo ad verbum insererentur, haberi volumus.

Congregationis Fuliensis omnibus et singulis privilegiis Ordinum mendicantium gaudere posse indulget.

§ 7. Et insuper (ut monachi et religiosi Congregationis huiusmodi tanto ferventius divinis beneplacitis insistant, quanto maioribus se viderint spiritualibus gratiis fore munitos) omnia et singula privilegia, praerogativas, concessiones, favores, facultates, declarationes, immunitates, exemptiones, libertates, caeterasque gratias, praecipientias et indulta cuiusvis generis existentia, spiritualia et temporalia, qualiacumque illa sint, quibusvis Mendicantium Ordinum congregationibus, eorumque professoribus, ac utriusque sexus eorum monasteriis, ecclesiis, domibus, collegiis, regularibus locis, necnon dilectis filiis earumdem Religionum et Congregationum generalibus praepositis, superioribus, praelatis et capitulis, tam generalibus quam provincialibus, fratribus,

monialibus, novitiis, conversis, donatis, ac quibusvis eorum et earum utriusque sexus regularibus personis, in quibuscumque mundi partibus consistentibus, etiam illorum intuitu, et per viam communicationis, extensionis aut alias quomodolibet per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, seu per nos et successores nostros, aut alios auctoritatem habentes concessa sunt, et imposterum concedentur, ac quibus singulae Congregationes praedictae, eorumque monasteria, ecclesiae, domus et loca, ac superiores, fratres, moniales et personae huiusmodi de iure, usu et consuetudine, vel privilegio, aut concessione apostolica vel alia quavis auctoritate, in genere vel in specie, ac tam conjunctim quam divisim, aut alias quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt vel poterunt quomodolibet in futurum (quarum concessionum tenores praesentibus pro expressis habentes, ac si de verbo ad verbum insererentur, etiam si talia sint et forent, quae specialem et individuum requirerent mentionem, seu particularem insertionem) quatenus sint in usu et non sint revocata, neque sub ullis revocationibus comprehensa, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis ac constitutionibus apostolicis non adversentur, ad eandem Congregationem Fuliensem, et singula illius tam virorum quam mulierum monasteria, illorumque superiores, abbates, praelatos et quascumque utriusque sexus regulares personas, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo extendimus, illaque eis communicamus et de novo concedimus, ac suffragari volumus. Decernentes etiam praesentes litteras et in eis contenta quaecumque nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quocumque defectu

notari, impugnari aut aliàs quomodolibet infringi, retractari, seu invalidari ex quacumque causâ vel praetextu minime posse, sed semper et perpetuo validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere. Sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, aliosque commissarios, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate) iudicari, definiri et interpretari debere, ac ex nunc irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, eisdem auctoritate et tenore decernimus.

Exequutorum deputatio.

§ 8. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopis Taurinensi, Rothomagensi et Tholosano, ac episcopo Parisiensi, nec non dilecto filio causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte generalis pro tempore existentis, et aliorum superiorum et personarum dictae Congregationis Fuliensis fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 9. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de unâ, et in concilio generali editâ de duabus diaetis, dummodo aliquis auctoritate praesentium ultra tres diaetas ad iudicium non trahatur, ac quibusvis aliis apostolicis, ac in universalibus, provincialibus, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac dictorum Ordinariorum locorum et Ordinum Cisterciensis et Mendicantium, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eorumdem Ordinariorum et Ordinum Cisterciensis et Mendicantium, illorumque generalibus, abbatibus, superioribus, ecclesiis, monasteriis et personis praefatis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, in contrarium praemissorum, concessis, ac pluries confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio ad hoc servanda foret, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus; aut si eisdem locorum Ordinariis, iudicibus et vicariis, necnon generalibus, abbatibus, superioribus Ordinum huiusmodi, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolicâ sit Sede indultum quod excommunicari, suspendi vel interdicti non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 10. Caeterum volumus et dictâ auctoritate decernimus quod earumdem

Derogatio quoruncumque in contrarium facientium.

Transumptio- rum manu generalis et sigillo

Congregationis monitorum fl-des.

praesentium transumptis manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae, aut manu generalis, et sigillo eiusdem Congregationis Fuliensis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et alibi, ubi opus fuerit, quae adhiberetur eisdem praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die XXI novembris MDCVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 21 novembris 1607, pontif. an. III.

XLV.

Confirmatio sententiae latae a nonnullis cardinalibus delegatis, qua declaratur conventum sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio Ordinis Minorum sancti Francisci de Paulâ ad fratres nationis Gallicae pertinere, soliusque correctoris generalis visitationi esse subiectum.

Paulus Papa V.
ad perpetuam rei memoriam.

Prohemium.

Romani Pontificis, in quo divinâ dispositione potestatis plenitudo consistit, prudentia circumspecta ad ea, quae statui prospero praesertim regularium locorum quorumlibet et¹ in illis studio piae vitae deditarum personarum profutura conspici, operosis studiis intendit, et his, quae² propterea ordinata fuisse dicuntur, ut ilibata persistent, apostolici muniminis adiicit firmitatem, et aliàs desuper di-

¹ Quoad datum huius Constitutionis vide notam ab initio illius positam; sed erronee edit. Main. habet 1606, pontif. an. II.

² Ex Regest. in Secret. Brev.

³ Coniunct. et nos addimus (R. T.).

⁴ Istud relativum quae deesse censuimus (R. T.).

sponit, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Sane, pro parte charissimi in Christo filii nostri Henrici Francorum et Navarrae regis christianissimi nobis nuper exhibita petitio continebat, quod [cum aliàs, seu nuper (postquam lites et controversiae inter ipsum regem et dilectos filios fratres nationis Gallicanae Ordinis Minorum sancti Francisci de Paulâ domus seu conventus sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio de Urbe ex unâ, et fratres aliarum nationum eiusdem Ordinis ex alterâ partibus¹, occasione habitationis, residentiae, regiminis et praeeminentiae dictae domus seu conventus, ortae extitissent) et graviores in dies oriri formidarentur, felicis recordationis Clemens Papa VIII et Leo XI praedecessores nostri, desiderantes litibus et controversiis huiusmodi finem imponere, ac quieti et tranquillitati dictae domus sive conventus in perpetuum consulere, dilectis filiis nostris Pompeio tituli sanctae Balbinae Arigonio, necnon Hieronymo titulo sancti Blasii de Annulo Pamphilio nuncupatis, sanctae Romanae Ecclesiae presbyteris cardinalibus, differentiarum et controversiarum huiusmodi causam per specialia rescripta terminandam commiserint], ipsi² cardinales, praevia per eos super praemissis maturâ deliberatione habitâ, definitivam in scriptis tulerint, et pronunciaverint sententiam tenoris subsequentis, videlicet³:

§ 2. Die xx iunii MDCV, Christi nomine invocato. Pro tribunali sedentes, et solum Deum praee oculis habentes, per hanc nostram definitivam sententiam, quam una-

¹ Ordine deturbato verborum edit. Main. habet *partibus ex alterâ* (R. T.).

² Edit. Main. habet *ipsique*, synt. inabsolutâ.

³ Turbatissime, ut solet, edit. Main. hanc vocem *videlicet* post initium § seq. et post verba *die xx iunii MDCV* ponit (R. T.).

Clemens VIII et Leo XI controversiam verentem inter fratres nationis Gallicanae et fratres aliarum nationum Ordinis Minorum sancti Francisci de Paulâ super conventu sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio duobus cardinalibus commiserunt.

Indices delegati declarant correctorem huius conventus ex Gallis esse eligendum dictumque conventum solum correctoris ge-

neralis visita-
tioni esse sub-
iectum.

nimite in his scriptis de iuris peritorum consilio et assensu ferimus in causâ et causis, quae coram nobis virtute specialium brevium seu commissionum felicis recordationis Clementis VIII et Leonis XI vertuntur inter charissimum Galliarum regem et fratres nationis Gallicae Ordinis Minimorum sancti Francisci de Paulâ conventus sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio ex unâ, et fratres aliarum nationum eiusdem Ordinis ex alterâ partibus¹, de et super habitatione, residentiâ, regimine et praesentia dicti conventus seu domus sanctissimae Trinitatis, rebusque in actis causae et causarum praedictarum latius coram nobis deductis, dicimus, sententiamus, decernimus et declaramus conventum praedictum sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio de Urbe per fratres Gallicae nationis regendum et habitandum, quamdiu inveniantur qui inibi residere et cultui divino insistere voluerint; ita ut de caetero, quamdiu fratres dicti Ordinis praedictae nationis Gallicae idonei reperientur, ut praemissum est, nullus alius quam eiusdem nationis Gallicae in correctorem eligi seu admitti, aut electus confirmari quoquomodo possit seu prae-sumatur; necnon domum seu conventum praedictum sanctissimae Trinitatis ab omni et quacumque superioritate, iurisdictione, visitatione, correctione, subiectione et obedientia (praeterquam pro tempore existentis reverendi patris correctoris generalis, vel eius oculati visitoris) penitus esse liberum, immunem et exemptum; vexationes et impedimenta², perturbationes et molestationes quascumque per dictos fratres aliarum nationum de et super praemissis et illo-

¹ Iterum edit. Main. habet *partibus ex alterâ* (N. T.).

² Melius fortasse leges: *et vexationes, impedimenta, perturbationes et molestationes quascumque* (N. T.).

rum occasione quomodolibet factas et praestitas, factaque et praestita, fuisse et esse temerarias, illicitas, indebitas, iniquas et iniustas, temerariaeque et illicita, indebita et iniusta, ac de facto praesumptas et praesumpta, illasque et illa ipsis fratribus aliarum nationum minime licuisse neque licere; et propterea illis et quibuscumque praetensionibus eorundem fratrum aliarum nationum de et super praemissis imponendum perpetuum silentium fore et esse, prout imponimus; mandatumque desuper necessarium et opportunum, etiam de manutenendo, decernendum et relaxandum fore et esse, prout decernimus et relaxamus, dictosque fratres aliarum nationum ab expensis hactenus factis absolvimus; et ita dicimus, declaramus, decernimus, pronunciamus et definitive sententiamus, non solum modo et formâ praemissis, sed etiam omni meliori modo. Ita pronunciamus, Pompeius cardinalis Arigonius. Ita pronunciamus, Hieronymus cardinalis Pamphilius.

§ 3. Nos attendentes praedictos nationis Gallicae dicti Ordinis fratres hactenus pie et religiose cum odore bonae famae sub suavi dicti Ordinis iugo in dicto conventu vixisse et de praesenti vivere, aliisque aliarum nationum eiusdem Ordinis fratribus pietate, moribus et observantia regulari praeluxisse et praelucere, ob idque Ordinem huiusmodi inibi a suo laudabili statu¹, ac illius fratres praedictos in perpetuis tranquillitate et pace fovere, necnon quibusvis litibus, discordiis et scandalis obviare volentes, eiusdem Henrici regis christianissimi supplicationibus hac in parte inclinati, praedictam sententiam, ac omnia et singula in eâ contenta ac expressa quaecumque, ex certâ nostrâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, auctoritate apostolicâ, tenore

¹ Videtur supplendum *deturbari impedire, nempe volentes, uti postea dicitur* (N. T.).

Paulus de his
sententiam con-
firmat.

praesentium, approbamus et confirmamus, illique perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos solemnitatum et alios defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

Poenas con-
tra inobedientes
statuit.

§ 4. Districtius inhibentes pro tempore existentibus generali correctori et fratribus dicti Ordinis, ac eorum singulis, sub maioris excommunicationis latae sententiae, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris, necnon privationis dignitatum, officiorum, vocisque activae et passivae, et perpetuae inhabilitatis ad illa vel alia imposterum obtinenda per eorum quemlibet (si contravenerint, seu aliquis eorum contravenerit) eo ipso incurrendis poenis, ne de caetero quosvis alios, quam praedictae nationis Gallicanae, dicti Ordinis fratres in conventus huiusmodi correctores seu alias locales et conventuales vel habitatores eligere, aut electos confirmare, inibique recipere, vel eis locum et domicilium assignare, seu etiam quoquomodo eos admittere vel tolerare praesumant (nolumus tamen quod fratres dictae nationis Gallicae, qui fugitivi seu quavis aliâ iuris aut facti infamiâ notati fuerint, in dictâ domo seu conventu recipiantur vel admittantur); decernentes ex nunc irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores
deputat.

§ 5. Quocirca venerabili fratri episcopo Sabinensi, ac dilectis filiis nostro in alimâ Urbe vicario et causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro

parte regis christianissimi et correctoris ac fratrum dictae domus sanctissimae Trinitatis, aut alicuius eorum, requisiti fuerint, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes faciant auctoritate nostrâ illos et eorum quemlibet praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet molestari, perturbari et inquietari; contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dicti Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, necnon privilegiis, indultis et litteris apostolicis in contrarium forsitan quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab apostolicâ Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die XIII Iulii MDCVI. pontificatus nostri anno II.

Dat. die 13 Iulii 1606, pontif. an. II.

Derogat con-
trariis.

¹ Supple *si* (N. T.).

XLVI.

Extensio ad aliud sexennium indulti a Clemente VIII concessi ut parochiales ecclesiae regni Valentiae et illarum perpetuae vicariae, pro Mauris ad fidem christianam conversis instruendis erectae, non solum dicti regni indigenis, sed etiam alienigenis et quorumvis aliorum regnorum naturaliter conferri possint, non obstantibus litteris Sixti V¹.

**Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.**

Proemium.

Romani Pontificis providentia circumspecta ad ea sollicito studio respicere debet, per quae catholicae fidei conservationi et animarum saluti opportune consulatur.

Clementis VIII litterae de quibus in rubrica recensentur.

§ 1. Alias siquidem a felicis recordationis Clemente Papa VIII, praedecessore nostro, emanarunt litterae tenoris subsequentis, videlicet: Clemens Papa VIII, ad futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificem suae provisionis ministerio prospicere, ut constitutiones a praedecessoribus² quandoque, pro temporum et locorum qualitate, ac praesertim pro divini cultus augmento et animarum salute, suspendantur. Cum itaque felicis recordationis Sixtus Papa V, praedecessor noster, sua perpetuo valiturâ constitutione statuerit et ordinaverit, ut perpetuis futuris temporibus omnia et singula beneficia ecclesiastica in regno Valentiae, tunc et pro tempore consistentia, etiamsi parochiales ecclesiae seu earum perpetuae vicariae essent, et quoquo modo pro tempore vacarent, solis indigenis regni praedicti, vere, realiter et non fide in eo natis et nascituris, conferri deberent: decernens inter alia, quascumque collationes

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Haec deest vox editae, vel similis (R. T.).

aliasque dispositiones de quibuscumque beneficiis regni praedicti contra huiusmodi statuti formam pro tempore factas ipso iure nullas et invalidas fore et esse, ipsique statuto nullatenus derogari posse (voluit tamen ut si aliquando dictis indigenis, ut in alio regno beneficia obtinere possent, permitteretur, tunc vicissim, ut indigenae illius regni ad beneficia regni Valentiae obtinenda habiles efficiantur), et alias, prout in eiusdem Sixti praedecessoris desuper expeditis litteris nonis septembris, pontificatus sui anno III, plenius continetur¹; cumque charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecerit, in praedicto regno multa esse oppida, terras et loca a christianis morischis appellatis, seu descendantibus a Mauris, seu alias noviter conversis in toto vel in parte inhabitata², et praeterea pro eorum in fide christianâ faciliiori instructione complures parochiales ecclesias, etiam auctoritate praedecessorum nostrorum, noviter erectas esse, et adhuc alias etiam auctoritate nostrâ erigi procurari, quo fit ut difficile sit tot reperiri viros eiusdem regni indigenas, seu naturales, qui in eo orti sint, presbyteros saeculares idoneos, qui huiusmodi curis praefici possint; et propterea nobis humiliter supplicari fecerit, quatenus in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur: nos igitur, attentis praemissis, ac litterarum eiusdem Sixti praedecessoris tenorem et omnia in eis contenta praesentibus pro expressis habentes, easdem litteras, quoad parochiales ecclesias huiusmodi illarumque vicarias, ad sexennium suspendimus, ac viribus evacuamus, ita ut, huiusmodi sexennio tantum durante et non ultra, de eiusdem regni parochialibus ecclesiis praedictis earumque vica-

¹ Sixtina Constit. cit. non est in Bull. (R. T.).

² Intellige habitata (R. T.).

riis, quovis modo vacantibus in eisdem oppidis, terris et locis, in quibus Morischi seu noviter conversi praedicti habitant, etiam quibusvis aliis aliorum regnorum indigenis, seu naturalibus, presbyteris saecularibus, atque etiam quorumvis Ordinum etiam Mendicantium regularibus (qui ipsos Moriscos sive noviter conversos in fide catholicâ et pietate diligenter et sollicitè instruant, ipsisque Evangelium et doctrinam christianam, etiam in proprio, quoad fieri poterit, ipsorum idiomate, explicare et predicare possint et debeant) per locorum Ordinarios et eos ad quos spectat respective provideri¹, seu ecclesias huiusmodi earumque vicarias commendari, libere et licite possint et valeant; perinde ac si praedicti Sixti praedecessoris litterae huiusmodi non emanassent, illis ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, in contrarium quomodolibet facientibus, non obstantibus quibuscumque. Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxviii februarii mdcxvii, pontificatus nostri anno vi².

Philippus III Clementis litteras petit prorogari.

§ 2. Cum autem, sicut charissimus in Christo filius noster Philippus III Hispaniarum rex catholicus nobis nuper exponi fecit, post lapsum dicti sexennii et adhuc eadem vigerit et vigeat difficultas reperiendi viros ecclesiasticos dicti regni Valentiae indigenas seu naturales, quibus praedictae parochiales ecclesiae conferri potuerint et possint, praesertim ob tenuitatem reddituum earundem parochialium ecclesiarum de novo pro instructione et curâ animarum dictorum Moriscorum ad fidem christianam noviter conversorum³; et ideo, etiam post lapsum

¹ Haec supple licet, et postea aptius lege: seu ecclesiae... earumque vicariae (R. T.).

² Ista Clementis VIII Constit. sub ipsius pontificatu in Bullario non habebatur (R. T.).

³ Supple erecturum (R. T.).

dicti sexennii, occurrente aliquarum earundem parochialium ecclesiarum vacatione, illae personis alienigenis collatae, seu commendatae fuerint: cupit idem Philippus rex (qui non minori, quam clarae memoriae Philippus II rex catholicus eius genitor, pietate, charitate et sollicitudine catholicae fidei conservationem in praedicto et aliis regnis suis procurat) collationes et commendas de parochialibus huiusmodi ecclesiis post lapsum dicti sexennii factas per nos revalidari, et ulterius, ut deinceps dictae parochiales ecclesiae personis etiam alienigenis conferri et commendari iuxta praeinsertas Clementis praedecessoris litteras possint, concedi; nobisque humiliter supplicari fecit ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Prorogatus Paulus

§ 3. Nos igitur piis eiusdem Philippi regis votis, quantum cum Domino possumus, annuere, ac parochialium ecclesiarum praedictarum, ne propter praemissa rectoribus seu administratoribus destitutae remaneant, curae opportune prospicere volentes, ac praedicti Sixti praedecessoris litterarum tenorem praesentibus pro expresso habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, easdem Sixti praedecessoris litteras, ac omnia et singula in eis contenta, quoad parochiales ecclesias praefatas illarumque vicarias, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, ad sexennium tantum a datâ praesentium, suspendimus, ac viribus et effectu pro toto dicto sexennio evacuamus, ita ut, ipso tempore durante, in praedictis parochialibus ecclesiis et illarum vicariis locum non habeant, sed de illis nunc et pro dicto tempore quovis modo vacantibus et vacaturis, non solum eiusdem regni Valentiae indigenis, sed etiam alienigenis, et quorumvis aliorum regnorum naturalibus presbyteris saecularibus ido-

neis et ab Ordinariis locorum approbatis, servatâ tamen formâ Concilii Tridentini, provideri, necnon etiam quorumvis Ordinum etiam Mendicantium regularibus pariter idoneis et approbatis (qui ipsos Moriscos sive noviter conversos in fide catholicâ et christianâ pietate diligenter et sollicitè instruant, ipsisque evangelium et doctrinam christianam etiam in proprio ipsorum, quoad fieri poterit, idioma explicare et praedicare possint et debeant) in commendam aut administrationem concedi libere et licite possint et valeant¹, perinde ac si praedictae Sixti praedecessoris litterae non emanassent, auctoritate et tenore praedictis concedimus et indulgemus; ac collationes, provisiones, commendas et concessionem in administrationem, de praedictis parochialibus ecclesiis seu illarum vicariis, ut praefertur, faciendas, validas, firmas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere statuimus et ordinamus.

Factasque validat collationes.

§ 4. Praeterea quascumque collationes, provisiones, commendas et alias dispositiones de similibus parochialibus ecclesiis in favorem personarum alienigenarum ac religiosorum quorumvis, etiam Mendicantium, post lapsum supra dicti sexennii factas (quarum singularum ecclesiarum denominationes, situationes, dioceses et veros annuos valores, ac personarum huiusmodi nomina, cognomina, ordines, qualitates et alias circumstantias etiam necessario exprimendas praesentibus pro expressis haberi volumus) simili apostolicâ auctoritate per easdem praesentes revalidamus, confirmamus et approbamus: ac validas et firmas remanere, ac personas tam saeculares, quam regulares huiusmodi, in quarum favorem factae sunt, ecclesias huiusmodi

¹ Potius lege possit et valeat; sed vide pag. praeced. (R. T.).

in titulum vel commendam aut administrationem respective, prout illis concessae sunt, quoad vixerint, retinere, ac illarum fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque percipere, exigere et levare, in suosque usus et utilitatem convertere libere et licite posse;

§ 5. Sicque et non aliter in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus: necnon fructus, redditus et proventus quoscumque, ex parochialibus ecclesiis seu vicariis praedictis per personas supradictas haecenus perceptos, illis et cuilibet illarum respective remittimus et condonamus.

§ 6. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Valentiniensi, ac dilectis filiis nostro et Apostolicae Sedis in regnis Hispaniarum nuncio ac curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte interesse habentium, aut alicuius eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ illos et quemlibet eorum praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari: contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato

Clausulae.

Exequutores designat.

etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariorum.

§ 7. Non obstantibus praedictâ Sixti V ac piae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, de unâ, et in concilio generali editâ de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis quoque et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, nec non privilegiis, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis illâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris die XIV iulii MDCVI, pontificatus nostri, anno II.

Dat. die 14 iulii 1606, pontif. an. II.

XLVII.

Quod milites Militiarum Iesu Christi, sancti Iacobi de Spata et sancti Benedicti de Avis regni Portugalliae, in quacumque classe regis Hispaniarum adversus infideles aut haereticos per quinquennium militantes, commendas et alia earumdem Militiarum beneficia consequi valeant, perinde ac si iuxta earum statuta per triennium in Africâ contra infideles militaverint¹.

¹ De Militiâ sancti Iacobi de Spata vide notatum supra in Constitut. VII Pauli V, pag. 217 huius vol. (R. T.).

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Portugalliae et Algarbiarum regi catholico

Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Maiestatis tuae in nos et Apostolicam Sedem meritis inducimur, ut eius votis, quantum cum Deo possumus, libenter annuamus.

Exordium.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, statutis seu stabilimentis Militiarum Iesu Christi, sancti Iacobi de Spata et sancti Benedicti de Avis regni Portugalliae, quarum tu perpetuus administrator apostolicâ auctoritate deputatus existis, caveatur expresse quod milites dictarum Militiarum praeceptorias, commendas vel alia beneficia consequi non possint, nisi prius integrum triennium in partibus Africae cum duobus servientibus contra infideles militaverint;

Iuxta harum militiarum statuta, milites commendas, et beneficia consequi non possunt, nisi triennio in Africa cum duobus servientibus contra infideles militaverint.

§ 2. Tu vero (animadvertens innumera damna, quae a rebellibus maiestatis tuae insularum Olandiae, et¹ Zelandiae, classe per eos nuper instructâ, mercatoribus et aliis, qui ex Indiarum partibus ad tua regna et dominia Europae navigant, inferuntur) eorumdem piratarum conatibus obstiteri et unam vel plures ad hunc effectum ingentes classes instruere intendas, et, ut classes tuae militibus strenuis instruantur, cupis² apostolicae benignitatis auctoritate per nos indulgeri, ut milites, qui in quacumque tuâ classe per quinquennium unâ cum duobus servientibus pro tempore militaverint, praeceptorias cuiusvis dictarum Militiarum perinde consequi valeant, ac si in Africae partibus per triennium militassent;

Rex Hispaniarum petiit concedi, ut sufficiat ipsis quinquennio cum duobus servientibus, in quacumque classe militare.

§ 3. Nos, tui in hac parte supplica-

Calc. de Pontif.

¹ Prep. in quam habet edit. Main. omittimus (R. T.).

² Aptius legeres cupias (R. T.).

tionibus inclinati, eidem maiestati tuae concedimus et indulgemus, ut quicumque milites, qui in qualibet tua classe, contra infideles tamen aut Haereticos, per quinquennium continuum tam aestivo quam hiemali temporibus cum duobus servientibus militaverint, quascumque dictarum Militiarum et cuiusvis earum respective commendas, seu praeceptorias consequi et obtinere possint et valeant, perinde ac si in Africa, iuxta praedicta statuta et stabilimenta, militassent.

Quibuscumque non obstantium.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictarum Militiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die XXI iulii MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 21 iulii 1606, pontif. an. II.

XLVIII.

Commissio archiepiscopo Maguntino ut per se ipsum, aut per praepositum ecclesiae Hildeshemensis compellat undecim vicarios cleri saecularis Hildeshemensis, qui magistratum haereticum

1 Sex post dies idem Pontifex confirmat leges nonnullas a reformatibus urbis Maceratae pro eiusdem civitatis regimine latas, et quidem constitutione, cui initium: *His quae*, etc. (edit. Main.), quae constitutio non fuit edita (R. I.).

in protectorem assumpserunt, ad restituendas eidem magistratui litteras protectionis, illique renunciandum.

Venerabili fratri archiepiscopo Maguntino sacri romani imperii principi electori

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Ad aures nostras, non sine animi nostri perturbatione, pervenit, dilectos filios undecim vicarios cleri saecularis ecclesiae Hildeshemensis, ne decano dictae ecclesiae, qui in illos iurisdictionem habet, cogantur obedire in iis, quae ad divinum cultum et morum pertinent correctionem, ad magistratum eiusdem civitatis, qui haeresis labe etiam infectus dicitur, accessisse, illumque quasi in protectorem sibi assumentes, ab eo litteras protectionis recepisse.

§ 2. Quare nos, huic malo protinus, ut par est, occurrere volentes, fraternitati tuae, de cuius pietate, prudentia ac religionis zelo plurimum in Domino confidimus, per praesentes committimus et mandamus, ut per te ipsum, aut per dilectum filium praepositum ecclesiae Hildeshemensis a te subdelegandum, praedictos undecim vicarios cleri saecularis Hildeshemensis, qui magistratum haereticum adiverunt et ab eo protectionem procuraverunt, ad restituendas eidem magistratui litteras protectionis huiusmodi et ad illis in perpetuum renunciandum, et ne in futurum idem committant iniungendo, auctoritate nostra compellas. Quod si facere recusaverint vel distulerint, eosdem et quemlibet eorum a fructuum et reddituum ecclesiasticorum perceptione, donec id praestiterint, suspendas; si vero diutius in eorum contumacia

Facti series.

Commissio de qua in rubrica.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

perstiterint, illos ecclesiasticis beneficiis, quae obtinent, prives, et contra eosdem per alias poenas et censuras ecclesiasticas, ac opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, procedas, super quibus omnibus et singulis eidem fraternitati tuae et dicto praeposito, a te, ut praefertur, subdelegando, opportunam et amplam tribuimus facultatem.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die IV augusti MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 augusti 1606, pontif. an. II.

XLIX.

Confirmatio privilegiorum Congregationis fratrum Ordinis Reformatorem sancti Benedicti regni Franciae.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam

Exordium.

Iniuncti nobis apostolici muneris ratio postulat, ut, sacrarum religionum in militanti Ecclesia suaves in Domino fructus assidue praestantium paternam curam gerentes, privilegia, gratias et indulta illis a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris et Apostolica Sede concessa, quo validius perpetuo subsistant, apostolicae confirmationis robore libenter comuniamus.

Confirmatio de qua in rubrica.

§ 1. Volentes igitur universam Congregationem Ordinis fratrum Reformatorem sancti Benedicti regni Franciae ac eiusdem Congregationis generalem et fratres universos specialibus favoribus et gratiis prosequi, ac eorum universos et singulos a quibusvis excommunicationis, suspen-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

sionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, supplicationibus nomine dilecti Isayae Jaunay eiusdem Congregationis generalis nobis humiliter porrectis inclinati, omnia et singula privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, praerogativas, favores, facultates, concessionem, gratias, et indulta spiritualia et temporalia eidem Congregationi, eiusque generali ac fratribus universis, eorumque domibus, monasteriis, ecclesiis et locis regularibus quibuscumque in dicto regno consistentibus per felicis recordationis Sixtum V, Gregorium XIV, Clementem VIII et quoscumque alios Romanos Pontifices praedecessores nostros et Apostolicam Sedem sub quacumque verborum forma et expressione, in genere vel in specie, aut aliis quomodolibet concessa ac pluries confirmata, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, decretis et declarationibus, ac singulas litteras, tam sub plumbo quam in forma Brevis, aut aliis desuper collectas (quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus), quatenus sint in usu, et non sint revocata, seu sub aliquibus revocationibus comprehensa, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis et constitutionibus apostolicis non adversentur, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus.

§ 3. Quocirca venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis et aliis locorum Ordinariis quibuscumque, nec non dilecto filio causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori per

1 Male edit. Main. legit *comprehensas* (R. I.).

Exequutio Ordinarius locorum communium.

praesentes committimus et mandamus, quatenus quilibet eorum, quandocumque fuerint requisiti, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, faciant auctoritate nostrâ praedictos generalem et universos fratres ac quemlibet eorum praemissorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere, non permittentes illos et eorum singulos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariarum.

§ 3. Non obstantibus felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri, de unâ, et in concilio generali editâ de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium in iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Congregationis et singulorum illius monasteriorum, ecclesiarum et locorum regularium quorumcumque, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, necnon omnibus illis, quae singuli praedecessores praedicti in eorum litteris voluerunt non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptorum fides.

§ 4. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo

alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die XXI augusti MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 21 augusti 1606, pontif. anno II.

L.

Confirmatio et innovatio privilegiorum Ordinis beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum, et approbatio Congregationis Reformatorum, seu Recollectorum, sub regimine magistri generalis et aliorum praelatorum eiusdem Ordinis.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Inter omnes vitae regularis Ordines, quibus mysticum totum hoc militantis Ecclesiae corpus ad christianae pietatis cultum dirigitur, ille in primis ex omni sui parte conspicuus nobis videtur, quem beatissima coelorum Regina ad captivorum in infidelium partibus misere servientium redemptionem sancto Raymundo de Pennafort et clarae memoriae Iacobo Aragonum regi necnon quondam Petro Nolasco, primo illius professori, dum vitam ducerent in humanis, singulari quodam miserationis affectu sibi fore carissimum revelavit, et felicitis recordationis Callistus Papa III praedecessor noster caeteris Ordinibus (ratione quarti voti, quo illius fratres se infidelibus in captivorum redemptionem pignus fore

1 Ordinem istum primo confirmavit Gregorius IX in sua Constitut. XLII *Devotionis*, tom. III pag. 485.

Ordinis commendatio.

devovent et obstringunt) celsiorem et perfectiorem vocavit¹. Ille ipse Ordo iam inde ab anno Domini MCCVIII in civitate Barchinonensi ab eodem Iacobo rege in die festo sancti Laurentii martyris sub invocatione beatae Mariae de Mercede et Redemptionis Captivorum nuncupatae institutus, et a pia memoriae Gregorio Papa IX etiam praedecessore nostro, a nativitate eiusdem Domini MCCXXX², a revelatione vero praedictâ duodecimo³, pontificatus autem sui octavo annis, in festivitate sancti Antonii abbatis confirmatus, iis pietatis incrementis in corporum animarumque captivorum huiusmodi salutem, scilicet eorum aliis redimendis, aliis instituendis, aliisque in fide corroborandis operâ et sermone in dies magis magisque effloruit, ut quamplurimi Romani Pontifices, similiter praedecessores nostri, non minus primam illius originem coelitus revelatam, quam pios huiusmodi progressus admirati, innumeras propemodum in eum gratias et privilegia, ex inexhausto Ecclesiae Dei thesauro Sedis Apostolicae benignitate depromptas⁴, liberalissime contulerint.

Eiusdem supplicatio pro suorum privilegiorum confirmatione.

§ 1. Cum autem, sicut dilectus filius Ferdinandus de sancto Iacobo, ipsius Ordinis per Italiam vicarius generalis, tam suo quam dilectorum filiorum universorum eiusdem Ordinis professorum nominibus, nobis nuper exponi fecit, ipsi professores privilegia huiusmodi pro firmiori illorum subsistentiâ per nos apostolico munimine roborari, ac infrascripta fieri summo opere desiderant, idem Ferdinandus nominibus praedictis nobis hu-

militer supplicari fecit, quatenus privilegiis ipsis robor apostolicae confirmationis adiacere, et infrascriptis annuere, ac aliâ desuper opportune providere de benignitate apostolicâ dignemur.

§ 2. Nos igitur, qui vestigiis praedecessorum huiusmodi (postquam ad apostolatus apicem, meritis licet imparibus, divinâ favente clementiâ assumpti fuimus) inhaerentes, peculiarique nostrâ erga Deiparam Virginem, primam et veram huius Ordinis institutricem, devotione adducti, non solum ad eorum, quae a tot Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris ad ipsius Ordinis tam spiritualem quam temporalem decorem et commodum concessa sunt, confirmationem, sed etiam eorum, quae ad eiusdem amplitudinem promovendam uberioresque fructus in vineâ Domini proferendos opportuna videntur, corroborationem propensissimâ voluntate inducimur, dictum Ferdinandum a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, necnon consideratione charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nobis desuper et humiliter supplicantis, omnia et singula indulta, privilegia, decreta, constitutiones, ordinationes, reformationes, declarationes, ac provisiones quaecumque, auctoritatem et potestatem, officium et electionem magistri generalis, vicariorum, procuratorum, visitatorum, provincialium, redemptorum captivorum, electorum, definitorum, commendatorum, vocalium, aliorumque officialium dicti Ordinis, capitulorumque tam generalium

Hic Pontifex confirmat, quatenus non sint revocata et factis canonibus et consilio, constitutisque apostolicis contraria.

1 Extat de hac re Constitut. IX Callisti III data die 31 octobris 1457 quam videre est in tom. V pag. 140 (n. T.).

2 Aliâs MCCXXXV.

3 Ex num. praedictis legendum foret *vigesimo secundo* (n. T.).

4 Melius legeretur *deprompta* (n. T.).

quam provincialium eiusdem celebrationem, necnon provincialium, monasteriorum, fratrum et aliorum sub dicti Ordinis regulâ et institutis degentium gubernationem, directionem, curam, administrationem, visitationem, correctionem, unionem et separationem concernentia, ac immunitates, exemptiones, libertates, praerogativas, antelationes, praeceminentias, licentias, facultates, concessiones, invocationes, favores, aliasque temporales gratias universas, necnon apostolicas tam sub plumbo quam in formâ Brevis desuper quomodolibet expeditas litteras, quas et quae idem Gregorius IX, et recolendae memoriae Gregorius Papa XI, Innocentius IV, VI et VIII, Alexander IV, VI, Clemens IV, VI et VII, Ioannes XXII, Nicolaus III, IV et V, Bonifacius VIII, Urbanus V, Martinus etiam V, Eugenius IV, Pius II, praedictus Callistus, Paulus II, III et IV, Sixtus IV, Iulius II et III, Leo X et novissime Sixtus V et Clemens VIII, ac alii quicumque Romani Pontifices praedecessores nostri huic universo Ordini ac singulis illius provinciis, monasteriis, prioratibus, domibus et aliis regularibus locis, necnon generali magistro, illiusque sive ipsius Ordinis vicario seu vicariis, procuratoribus, visitatoribus, provincialibus, redemptoribus captivorum, electoribus, definitoribus, commendatoribus, vocalibus, aliisque officialibus praedictis, quocumque nomine nuncupentur, ac caeteris illius fratribus et religiosis quibuscumque, tam in genere quam in specie, etiam per modum communicationis, extensionis et ampliationis, ac aliâs quomodolibet, et sub quibuscumque verborum formis et expressionibus concesserunt innovarunt, confirmarunt et approbarunt, (quorum omnium et singulorum tenores, etiamsi talia forent, quae specialem et individuum mentionem requirerent, praesentibus ac si de verbo ad verbum inse-

rerentur, pro plene et sufficienter expressis haberi volumus), dummodo tamen sacris canonibus et decretis Concilii Tridentini ac constitutionibus apostolicis contraria, et sub aliquibus revocationibus comprehensa non sint, apostolicâ auctoritate tenore praesentium (exceptis tamen indultis et concessionibus indulgentiarum, ac peccatorum remissionibus et relaxationibus) perpetuo approbamus, confirmamus et innovamus, ac, quatenus opus sit, ea omnia et singula de novo concedimus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, ac quarumcumque solemnitate de usu, iure vel consuetudine, aut aliâs quomodolibet requisitarum, ac in praemissis omissarum, necnon quoscumque alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui forsitan in eisdem aut eorum aliquo quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 3. Praeterea reformationem nonnullorum eiusdem Ordinis piorum religiosorum virorum, quos, perfectioris vitae amantes, aliquas domos reformatas seu recollectas nuncupatas in provinciis Castellae et Beticae, ubi sub arctioribus quibusdam vitae et morum regulis longe a saecularibus curis vivunt, iuxta dicti Ordinis laudabiles constitutiones per eos rigorosius et strictius observari coeptas, instituisse, cum non exigua animi nostri in Domino laetitia, percepimus, omniumque et singularum domorum huiusmodi erectionem, necnon omnes et singulas antiquas dicti Ordinis constitutiones et ordinationes per eos, ut praefertur, observari coeptas (quarum etiam tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis haberi volumus), quatenus non sint revocatae nec decretis Concilii huiusmodi aut aliis canonicis sanctionibus contrarientur, auctoritate et tenore prae-

Congregationem reformatorum seu recollectorum huius Ordinis cum eorum regulis, similiter confirmat.

dictis etiam perpetuo approbamus et confirmamus.

Et generali facultatem reformatorem domos ubique erigendi tribuit.

§ 4. Ac generali dicti Ordinis magistro nunc et pro tempore existenti, ut ubique locorum quascumque eiusdem Ordinis reformatas domos et ecclesias canonicè erigere et instituere libere et licite valeat, similiter perpetuo concedimus et indulgemus, ac etiam plenam, liberam et omnimodam licentiam, auctoritatem et potestatem tribuimus et impertimur.

770
Hanc tamen congregationem generali ordinis aliisque praelatis tolleret supponit.

§ 5. Caeterum, ne praetextu reformationis huiusmodi unitatem dicti Ordinis aliquo tempore perturbari contingat, omnia et singula domos, ecclesias et alia regularia loca sub eadem reformatione hucusque erecta et instituta, ac de caetero in perpetuum erigenda et institutenda, eorumque omnium et singulorum superiores, fratres, religiosos et alias personas quascumque nunc et pro tempore existentes, perpetuis futuris temporibus sub eiusdem Ordinis unitate remanere volumus, illaque et illos generali magistro, vicariis, provincialibus, visitatoribus caeterisque superioribus dicti Ordinis, praesentibus et futuris, in omnibus et per omnia perpetuo quoque supponimus et subiicimus, ita ut generali magistro, vicariis, provincialibus, visitatoribus, caeterisque superioribus praedictis aequè ac caeteri Ordinis praedicti fratres et religiosi subsint et pareant, nec ab eadem unitate et subiectione quovis praetextu, colore vel ingenio se ullo unquam tempore seiungere, aut separare vel eximere praesumant.

Clausulae pro perpetua harum litterarum firmitate.

§ 6. Decernentes praesentes litteras semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere: sique per quoscumque iudices, etiam commissarios, quavis auctoritate fungentes, et causarum Palatii Apostolici auditores, ac

S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos dictaeque Sedis nuncios, iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Necnon mandantes venerabilibus fratribus nostris Toletano, Ispalensi et Caesaragustano archiepiscopis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes huiusmodi, ac in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte ipsorum professorum vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes faciant auctoritate nostrâ omnia et singula praemissa inviolabiliter observari, ac singulos, quos ipsae praesentes concernunt, illis pacifice gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque contra praesentium huiusmodi tenorem quomodolibet molestari. Nos enim eis et eorum cuilibet, quos, quibus, quoties, et quando opus fuerit, citandi, et sub censuris aliisque poenis in formâ consuetâ inhibendi, nec non contradictores quoscumque per similes sententias, censuras et poenas, appellatione postpositâ, servatâ tamen formâ Concilii Tridentini, competendi, brachiumque saeculare, si opus fuerit, invocandi, plenam, liberam, apostolicâ auctoritate praedictâ, eorundem tenore praesentium, concedimus facultatem.

Executorum deputatio.

§ 8. Non obstantibus eiusdem Bonifacii praedecessoris de unâ, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis extra suam civitatem vel dioecesim vigore ipsarum praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationi-

Clausulae contrarium derogatoria.

1 Erronee edit. Man. habet ipse (R. T.).

bus apostolicis, nec non dicti Ordinis, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eiusque superioribus et personis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et consistorialiter, ac alias, in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie latissime et plenissime ac specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque; aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptio-
rum sedes.

§ 9. Et quia difficile foret praesentes litteras ad singula loca ubi necesse fuerit deferri, volumus et apostolica auctoritate praedicta decernimus quod earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manuque ac sigillo pro tempore existentis magistri generalis ipsius Ordinis seu vicarii subscriptis et munitis, eadem fides tam in iudicio quam extra adhibeatur quae praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae.

Sanctio poe-
nalis.

§ 10. Nulli ergo omnino hominum,

1 Particulam et nos addimus (R. T.).

liceat hanc paginam nostrarum absolutionis, approbationum, confirmationum, innovationis, concessionum, roboris, adiectionis, defectuum suppletionis concessionis, indulti, impartitionis, voluntatis, suppositionis, subiectionis, decreti, mandati et derogationis praedictorum infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCVI, XII kalendas septembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 21 augusti 1606, pontif. an. II.

LI.

Revocatio facultatum, superioribus quorumcumque Ordinum regularium quoquo modo concessarum, cognoscendi causas suorum subditorum ad officium sanctae Inquisitionis contra haereticam pravitatem quomodolibet pertinentes.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex ea interdum, quae a praedecessoribus suis, temporum et rerum qualitate id tunc exposcente, provide pro haeresum extirpatione sancita sunt, novis emergentibus rationibus revocat et immutat, aliaque desuper disponit et ordinat, prout in Domino salubriter conspiciat expedire.

Exordium.

1 Erronee edit. Main. legit roboris, adiectionis (R. T.).

2 Concordat Constit. LVI Alexandri IV Ne commissae, tom. III pag. 672.

Pius IV iussit inquisitores procedere contra quoscumque regulares, dummodo ab eorum superioribus non esset praeventum.

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, sua perpetuo valitura constitutione statuit, ordinavit et declaravit quod ex tunc deinceps in omnibus christiani orbis partibus Inquisitores haereticae pravitatis, tam generales quam in quibusvis provinciis, civitatibus, oppidis, terris et locis pro tempore deputati particulares, contra omnes quorumcumque Ordinum etiam exemptorum et Mendicantium professores et religiosos, ac tam alios quoscumque quoquo modo privilegiatos et exemptos, de haeresis crimine quomodolibet suspectos aut culpabiles, dummodo ab eorum professorum et religiosorum superioribus vel praelatis in causis huiusmodi praeventi non fuissent, iuxta facultates officii Inquisitionis ipsius pravitatis inquirere et procedere, ac culpabiles et delinquentes repertos secundum canonicas sanctiones castigare atque punire possent et valent, ac alias prout in litteris, ipsius Pii praedecessoris latius continetur.

Hic modo Pontifex facultatem quibuscumque Ordinibus praelatis cognoscendi causas regularium ad officium inquisitionis spectantes quomodolibet concessam revocat.

§ 2. Cum autem rerum usu comperit sit, occasione praeventionum huiusmodi, nonnulla interdum impedimenta orta esse, quominus causae huiusmodi ea, qua decet diligentia, cognoscantur, nos, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium contra haereticam pravitatem generalium Inquisitorum, illa de medio tollere volentes, motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac matura deliberatione, hac nostra etiam perpetuo valitura constitutione, omnia et quaecumque privilegia, indulta, facultates et concessionem generalibus, superioribus et praelatis quorumcumque Ordinum, sive Mendicantium sive Clericorum Regularium cuiusvis Ordinis Instituti, etiam in dicta constitutione non expressorum, et quantumvis exemptorum

et quocumque nomine nuncupatorum, per dictum Pium, ac quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, et Sedem Apostolicam concessa, approbata et innovata, et quantumvis etiam longissimo tempore observata, causas ad dictum officium quoquo modo spectantes cognoscendi et terminandi, seu in illis quoquo modo se intromittendi (quorum omnium et singulorum tenores, etiamsi de illis specialis et expressa mentio habenda esset, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et insertis habentes) apostolica auctoritate tenore praesentium perpetuo cassamus, revocamus et abolemus; ipsisque generalibus et praelatis, ut de caetero quoquo quaesito colore vel praetextu praeventionis, vel consuetudinis et prescriptionis immemorabilis, seu cognoscendi, an delationes huiusmodi calumniosae sint necne, in eisdem causis, tam motis quam movendis, quoquo modo se intromittere seu immiscere, denunciations recipere, testes examinare, processus conficere, causas ipsas cognoscere, definire vel terminare minime audeant seu praesumant, simili auctoritate districtius inhibemus.

§ 3. Volentes et expresse mandantes ut ipsi religiosi possint et debeant omnes, etiam Ordinum huiusmodi professores de haeresi suspectos, Inquisitoribus vel Ordinariis locorum vicinioribus libere denunciare, absque eo quod superiores praedicti personas denunciandas, et causas perquirere, vel quoquo modo id impedire vel retardare audeant seu praesumant.

§ 4. Insuper omnes et quascumque causas, ad dictum officium quomodolibet

Regulares omnes Ordinaris et inquisitoribus libere denunciari mandat.

Et causas eorum ipsa praesentibus pendentes

1 Videretur vel hic habemus pro habentes, vel in principio parenthesis eorum loco quorum esse legendum (R. T.).

2 Scilicet: seu etiam praetextu cognoscendi an delationes calumniosae sint nec ne (R. T.).

1 Invenitur Constit. LX illius Pontif. quae incipit Pastoris et legitur in tom. VII pag. 176 (R. T.).

Inquisitoribus Ordinariis committit.
spectantes et pertinentes, coram generalibus, superioribus et praelatis huiusmodi in quibuscumque locis existentibus, ac contra quoscumque religiosos, ut praefertur, exemptos, motas et pendentes ad nos harum serie avocamus, easque omnes in statu et terminis, in quibus de praesenti reperiuntur, ipsius pravitatis Inquisitoribus vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committimus.

Praelatos de transmittendo omnia acta circa omnes regulas de haeresi suspectos item Ordinariis et Inquisitoribus monet.
§ 5. Praeterea ipsis generalibus, superioribus et praelatis pari auctoritate praecipimus atque mandamus ut omnes processus et acta causarum huiusmodi Inquisitoribus seu Ordinariis praedictis respective remittant et consignent; necnon professores, fratres et religiosos supradictos, quos haeresis labe infectos vel suspectos, etiam in visitatione, esse noverint, absque alia consultatione cum propriis superioribus faciendam, eisdem Inquisitoribus vel Ordinariis locorum vicinioribus respective denuncient.

Contravenientibus poenas imponit.
§ 6. Quod si generales alique praedicti praesentibus litteris non paruerint, eos omnes privationis quaruncumque dignitatum seu praelaturarum vel officiorum suorum Ordinum, ac vocis activae et passivae, perpetuaeque inhabilitatis ad eadem, necnon contra fautores haereticorum et impeditores officii statutas et inflictas poenas, aliasque censuras ecclesiasticas, etiam excommunicationis maioris latae sententiae, a qua non nisi a nobis vel a Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolutionis beneficium valeant obtinere, eo ipso incurrisse.

Clausulas huius bullae praeservativas apponit.
§ 7. Necnon praesentes litteras (licet generales, superiores et praelati praedicti, aut quicumque alii quavis auctoritate, dignitate vel officio seu honore fulgentes in praemissis quomodolibet interesse habentes vel habere praetendentes ad hoc vocati non fuerint) semper et perpetuo

validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus inviolabiliter observari; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus et declaramus.

Clausulas derogatorias addit.
§ 8. Non obstantibus praedictâ et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis necnon Ordinum et Institutorum quorumcumque, iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam *Mare Magnum*, vel aliâs quomodolibet nuncupatis, eisdem Ordinibus, eorumque generalibus, superioribus et praelatis ac personis, etiam per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac Sedem praedictam, et per nos quovis modo concessis, confirmatis et iteratis vicibus approbatis et innovatis. Quibus ac aliis omnibus, quae praesentibus quomodolibet obstare possent, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac individua et de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores pro plene et sufficienter praesentibus expressis et totaliter insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Formam et effectum publicationis praescribit.
§ 9. Ut autem praesentes litterae ad omnium notitiam deducantur, neve aliquis ignorantiam earum praetendere aut

contra eas se excusare valeat, illas in valvis sancti Ioannis Lateranensis et Principis Apostolorum Basilicarum de Urbe, necnon Cancellariae Apostolicae, ac in acie Campi Florae de more affigi et publicari, earumque exempla inibi affixa dimitti¹, ac², post publicationem huiusmodi, omnes et singulos, quos concernunt et concernent in futurum, perinde arcent et afficiant, ac si eorum cuilibet personaliter intimatae fuissent;

Transumptis credi iubet.
§ 10. Quodque³ earum transumptis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis et sigillo alicuius praelati seu personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eandem prorsus fidem in iudicio et extra, ubique gentium et locorum, adhiberi volumus et mandamus, quae eisdem originalibus litteris adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae. Et nihilominus, ut ad maiorem notitiam singulorum et quorumcumque religiosorum praedictorum praesentes deveniant, etiam volumus et in virtute sanctae obedientiae praecipimus et mandamus generalibus, superioribus et praelatis praedictis ut in primis proximis futuris capitulis seu congregationibus provincialibus vel generalibus cuiuscumque provinciae, tam in Italiâ quam extra, praesentes nostras litteras legi et publicari faciant et procurent.

Sanctio praebalis.
§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae cassationis, revocationis, abolitionis, inhibitionis, mandatorum avocationis, commissionis, praecceptorum, decreti, declarationis, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu

¹ Subintellige verba *volumus et mandamus*, quae in § seq. leguntur (R. T.).

² Vel subintelligendum *quod*, vel postea *arcent et afficere* pro *arcent et afficiant* legendum (R. T.).

³ Vel legendum *atque* pro *quodque*, vel postea *eadem fides adhibeatur* pro *eandem fidem adhiberi* legendum (R. T.).

temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCVI kalendis septembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 1 septembris 1606, pontif. anno II.

LII.

Facultas quaerendi elemosynas, de licentiâ ab Ordinariis gratis obtinendam, confratribus confraternitatis Tononii (prope Genevam institutae ad conversionem haereticorum) conceditur, et huiusmodi confratres dictis Ordinariis commendantur¹.

Paulus Papa V

Venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis, episcopis ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, praepositis, decanis, archipresbyteris, plebanis caeterisque locorum Ordinariis et ecclesiarum rectoribus, eorumque respective vicariis et officialibus in spiritualibus generalibus, ad quos praesentes litterae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Vices illius, quamquam inmeriti, gerentes in terris, qui propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, de solio coelestis gloriae ad infima huius mundi descendens venit salvare quod perierat, nihil praetermittere debemus, quod reducendis ad eius ovile dispersis ovibus conducatur.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Eracta Tononii confraternitas ad curandam haereticorum conversionem.

§ 1. Cum igitur, sicut accepimus, ostendente Domino divitias misericordiae suae, per ministerium servorum suorum prope Genevam ostium apertum sit haereticorum conversioni, et ad eam operandam pia quaedam domus ac sodalitas seu confraternitas, sub titulo beatae Mariae Compassionis, in oppido Tononii instituta, et in aliis haereticorum locis in dies propagetur, magno cum fructu et augmento catholicae religionis, quippe quae multa ac varia egregia opera ad subversos reducendos ad veritatem peragat; eam omni studio et favore prosequi, quantum in Domino possumus, conamur.

Confratres petunt concedi sibi facultatem eleemosynas quaerendi a catholicis.

§ 2. Quoniam vero multos grandesque sumptus in eandem² quotidie fieri necesse est, qui longe impares sunt viribus suis, piis fidelium eleemosynis indiget. Quamobrem confratres dictae confraternitatis nobis humiliter supplicari fecerunt, ut¹ eleemosynam quaerere in locis omnibus catholicae religionis illis facultatem concedere, et vobis commendare hoc sanctum ministerium dignaremur.

Conceditur de licentia Ordinariorum et sub legibus nonnullis.

§ 3. Quapropter, dictos confratres ab omnibus excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, ut ubique locorum catholicae religionis eleemosynas per se vel per alios quaerere libere possint, tenore praesentium, iis concedimus et indulgemus; ita tamen ut licentiam a vobis obtinere debeant gratis expediendam, et servent conditiones infrascriptas.

Ordinatio lo-

§ 4. Ac licet fraternitatibus vestris,

¹ Videretur utiliter, etsi non necessario, subiungenda vox fuerit (R. T.).

² Aptius fortasse legeretur per eandem (R. T.).

³ Perperam edit. Main. legit aut pro ut (R. T.).

venerabiles fratres, ac discretionibus vestris, dilecti filii, promptum esse animum, et sponte se exhibere in causis Dei et talibus causis confidamus, tamen, pro pastoralis officio piis eorum precibus annuentes, vos ita per praesentes, quantum cum Domino possumus, enixe hortamur, ut per viscera misericordiae Dei nostri non solum ea solatia, quae vos ultro decet impendere, nostris quoque litteris provocati libenter impendatis, et collectores supradictae domus et confraternitatis benigne excipiat, sed etiam omnibus christifidelibus, ut benigne excipiant tamquam strenuos messis dominicae operarios et animarum salutis prudentes negotiatores, in charitate Dei diligenter commendatis aut commendare faciatis; ac simul, quantum in Domino potestis, sedulam detis operam, ut unusquisque apostolici huius ministerii officii facultatibus suis pro viribus iuvet et eleemosynam large illi tribuat, quasi benedictionem, non tamquam avaritiam: indicantes omnibus, quam mercedem sint a Domino accepturi. Monemus autem unumquemque vestrum, et in virtute sanctae obedientiae districte praecipiendo mandamus, ut omni cura ac studio provideatis, ne ullo loco aut tempore opportune quomodolibet dicti collectores, vel eorum ministri et adiutores seu substituti, in officio impediatur aut molestentur, vel, ut huiusmodi eleemosynae quacumque occasione solita vel opportuna ad eleemosynam colligendam non colligantur, ne ab ullo quovis praetextu committatur¹; ac praeterea, ut requisiti personas deputetis ecclesiasticas, quae iis ad quae-

eorum, ut confratribus praesto sint, moneatur.

¹ Sensus esse videtur: omni cura et studio, ut dictum fuit, provideatis ne ab ullo quovis praetextu committatur (id est attentetur) ut huiusmodi eleemosynae quacumque occasione... non colligantur; sed difficultatem facit verbum committatur (R. T.).

rendas eleemosynas adiumento sint, et, ubi fuerit opus, assistant, nec non etiam, ut, qui sese confraternitati praedictae aggregare voluerint, libere et absque ullo impedimento hoc facere valeant.

Modus colligendi eleemosynas praescribitur.

§ 5. Volumus autem (ut ne quid contra sacrorum canonum voluntatem et Concilii Tridentini decreta in quaerendis huiusmodi eleemosynis indecenter, aut alias quomodocumque committatur) a vobis diligenter curari, ut personae, quae illas colligent, sint honestae vitae et spectatae religionis et uniuscuiusque vestri iudicio in sua dioecesi approbatae, non participes eleemosynarum, sed hoc munere absque dolo et fraude summa cum modestia fungantur; quaestorum nomen nullo modo gerant, sed eleemosynarum collectorum: dum quaerunt, sua privilegia secum non ferant nec reliquias: non largiantur imagines, candelas aliudve quidpiam simile: minis aut imprecationibus fideles non inducant ad eleemosynas tribuendas: non petant tamquam debitum aut solitum, neque ullam arte aut praetextu, dicendo cuiusvis sancti orationem, aut aliter pecuniam vel alia bona extorqueant: sed simpliciter petendo eleemosynas, accipiant quod datur: nullam super iis quovis nomine conventionem ineant, etiam in utilitatem confraternitatis. Atque haec omnia et singula, ut praecise et inviolabiliter serventur, et illud praecipue, super quo vestram conscientiam oneramus, ut, quicquid harum eleemosynarum nomine collectum fuerit, in dictae domus et confraternitatis (quocumque loco existant) et in operis praedicti usum vere et cum effectu, sine diminutione, convertatur, tenore praesentium vobis praecipimus et mandamus sub poenis arbitrio nostro.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel spe-

cialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, et aliis contrariis quibuscumque.

Fides danda transumptis.

§ 7. Volumus autem ut harum exemplis, etiam impressis, ac manu alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae¹ et sigillo eiusdem munitis, fides eadem habeatur, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die IV septembris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 4 septembris 1606, pontif. an. I.

LIII.

Quod fratres Congregationis Cappuccinorum, Ordinis sancti Francisci, in regnis Hispaniarum, servata forma sacrorum canonum et Concilii Tridentini, caeteris non obstantibus, nova loca recipere possint².

Paulus Papa V,

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad uberes et suaves fructus, quos dilecti filii Congregationis Cappuccinorum Ordinis sancti Francisci fratres in Ecclesia militanti, cuius regimini divina disponente clementia praesidemus, in dies afferunt, mentis nostrae aciem convertentes, ac uberiores ex ipsa Congregatione fructus in dies proventuros esse sperantes, ad ea merito libenter intendimus, quae ipsius Congregationis Cappuccinorum augmento conducere possunt, quae vero illi in hoc impedimentum aliquod

Exordium.

¹ Videretur subiungendum subscriptis (R. T.).

² Congregationem istam approbavit Clem. VII in sua Const. xxiv Religionis, tom. vi pag. 113.

afferre dignoscuntur, e medio tollere procuramus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire.

§ 1. Idcirco supplicationibus pro parte procuratoris generalis praedicti Ordinis nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium negotiarum praepositorum, eiusdem Ordinis fratrum Cappuccinorum superioribus, ut ubique locorum in regnis Hispaniarum nova monasteria seu domos, servata tamen forma in iis recipiendis sacrorum canonum et Concilii Tridentini, accipere libere et licite valeant, apostolicam auctoritate, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et indulgemus.

§ 2. Non obstantibus felicis recordationis Clementis Papae VIII, praedecessoris nostri, quae incipit *Quoniam ad instituta*, sub datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die xxiii iulii mdciii, pontificatus sui anno xii¹, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et cuiusvis alterius Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis aliis Ordinibus ac eorum superioribus et personis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 3. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et

¹ Haec Const. pertinuisset ad hoc volumen, sed edit. Main. eam nobis non exhibuit (R. T.).

sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die v septembris mdcvi, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 5 septembris 1606, pontif. an. ii.

LIV.

Facultas nuncio Franciae pro tempore existenti deputandi singulis triennis sacerdotem saecularem in visitatorem monasterii monialium Carmelitarum Discalceatarum Parisiensium et aliorum monasteriorum regni Franciae tam erectorum quam erigendorum eiusdem Ordinis.

Venerabili fratri Maphaeo, archiepiscopo Nazareno, nostro et Apostolicae Sedis apud charissimum in Christo filium nostrum Henricum Francorum regem christianissimum nuncio et pro tempore existenti

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum alias felicis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, monasterium monialium Ordinis Carmelitarum Discalceatarum, in civitate Parisiensi tunc novissime erectum, eiusque abbatissam seu priorissam, et conventum ab Ordinarii loci iurisdictione et superioritate exemerit, ac Sedi Apostolicae immediate, ac visitationi commissarii generalis Ordinis fratrum Carmelitarum Discalceatorum subiecerit; et quia tunc dictus Ordo fratrum

Clemens VIII hoc monasterium Sedi Apostolicae immediate subiecit.

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

Carmelitarum Discalceatorum in regno Franciae nondum erat, prout adhuc, ut asseritur, non est institutus, voluerit idem Clemens praedecessor, ut, quousque Ordo praedictus in dictum regnum introduceretur, monasterium praedictum visitationi et correctioni generalis Ordinis Carthusiensis ac administrationi trium nominatorum in litteris apostolicis super erectione ipsius monasterii expeditis subiectum esset, prout in illis plenius continetur¹;

§ 2. Cumque, sicut accepimus, praedictus generalis Carthusianorum vigore decreti in capitulo generali dicti Ordinis celebrato onus huiusmodi recusaverit: nos, ne monasterium praedictum aliquod in spiritualibus detrimentum patiatur, opportune pro nostro pastoralis munere providere volentes, ac de tua prudentia, fide et integritate plurimum in Domino confisi, tibi, ut singulis trienniis, donec aliud a nobis et Apostolica Sede mandatum fuerit (etiamsi dicti fratres Carmelitae Discalceati tunc forsitan Parisiis, vel in aliis civitatibus et locis regni Galliarum conventus obtineant, vel imposterum assequantur), unum sacerdotem saecularem aetate gravem, vitae probitate spectatum (ex duobus tibi nominandis ac praesentandis per praedictos administratores) in visitatorem dicti et aliorum monasteriorum monialium Carmelitarum Discalceatarum² in dicto regno Franciae erectorum vel imposterum erigendorum deputare, ac illum sic deputatum tuo arbitrio etiam infra triennium revocare, ac finito triennio ad aliud triennium, non tamen ultra, confirmare, auctoritate nostra apostolica possis et valeas, eadem auctoritate facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

¹ Haec quoque Constitutio non reperitur in Bullario (R. T.).

² Edit. Main. habet *Discalceatorum* (R. T.).

§ 3. Eidem vero visitatori, sic, ut praemittitur, a te deputato, praedictum, nec non etiam quaecumque alia eiusdem Ordinis Carmelitarum Discalceatarum¹ in toto Galliarum regno nunc et pro tempore consistentia monasteria, eorumque superiores, abbatissas seu priorissas, ac moniales et alias personas in eis degentes visitare, ac tam in² capite quam in membris corrigere et reformare, ac in singularum vitam, ritus, mores et disciplinam diligenter inquirere, necnon (evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum et conciliorum generalium decretis, Sanctorumque Patrum traditionibus ac regularibus dicti Ordinis institutis inhaerendo) quaecumque mutatione, correctione, reformatione, emendatione, revocatione, renovatione aut etiam ex integro editione indigere cognoverit, mutare, corrigere, reformare, emendare, revocare, renovare et de novo constituere, condita sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis ac regularibus institutis dicti Ordinis non repugnantia confirmare, abusus quoscumque tollere, bonas et laudabiles institutiones, ac in primis divinum cultum, monasticam disciplinam et observantiam regularem, ubicumque exciderint, modis congruis restituere, ac ipsas moniales et alias personas praedictas ad regularis clausurae formam, ac debitum et honestum vitae modum reducere, si aliquas in aliquo delinquentes repererit, eas iuxta canonicas sanctiones et regularia instituta dicti Ordinis punire et castigare; quaecumque vero graviora repererit, ea in scriptis redacta ad nos diligenter deferri facere, ac quascumque rebelles, et praemissis non parentes, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appel-

¹ Edit. Main. leg. hic et sup. *Discalceatorum* (R. T.).

² Praeposit. in nos adiecit (R. T.).

Facultates huiusmodi visitatori conceduntur.

Cappuccini in regno Hispaniarum nova loca recipere possunt.

Non obstantibus bulla Clementis VIII et aliis contrariis quibuscumque.

Transumptis huius bullae dauda fides.

lacione postposita, compescere, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravare, interdictum ecclesiasticum apponere, ac etiam, si opus fuerit, auxilium brachii saecularis invocare, omniaque alia, quae visitationem et reformationem concernunt, pro dictorum monasteriorum eorumque monialium prospero statu dirigendo necessaria et opportuna facere et exequi possit et valeat, auctoritate praedicta, tenore praesentium, similiter facultatem concedimus et impertimur.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus praemissis ac apostolicis, nec non in provincialibus, synodalibus et generalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac dictorum monasteriorum et Ordinis huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem monasteriis et Ordini eorumque superioribus, abbatissis, priorissis et monialibus ac quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die IX septembris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 9 septembris 1606, pontif. an. II.

LV.

Iurisdictio et facultates auditoris Curiae causarum reverendae Camerae Apostolicae¹.

Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,

Dilecto filio magistro Petro Paulo Crescentio presbytero Romano, utriusque iuris doctori, causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori, notario et familiari nostro, salutem et apostolicam benedictionem.

Eximiae fidelitatis et prudentiae, necnon onerosa ac grata devotionis et familiaritatis obsequia, quae nobis et Apostolicae Sedi iamdudum impendisti, et de praesenti assiduis studiis impendere non desistis, generis quoque nobilitas, litterarum scientia et ingentes animi dotes, quibus clarere dignosceris, iam exinde conceptam in nobis spem et expectationem maiorem accendunt, ac pollicentur haud dubie quod ea, quae tibi etiam de caetero duxerimus committenda, etiam quam maxima arduaque negocia, eo maiori prudentia ac diligentia exequeris, quo personam tuam imposterum condignis honoribus, gratiis et favoribus magis propriis a nobis cognoveris decoratam.

¹ Hoc officium antiquissimum et praestantissimum est; et vetustior Bulla, quae de speciali huius tribunalis iurisdictione haberi potuit, est Constit. IX Innocentii VIII *Apprime*, tom. V pagina 320; ultra quam posui aliam Pii IV Constitut. XI *Ad eximiae* (in h. n. edit. XLII, tom. VII pag. 128); ut quisque ex illis et ista dignoscat quam aucta sit huius auditoris iurisdictione. Huius autem tribunalis reformationem primo edidit Pius IV in Constit. LXVI *Inter multiplices* (in h. n. edit. LXIX, ibid. pag. 207); et deinde Pius V in Constit. CLVII *Inter illa* (in h. n. edit. CLXXVI ibid. pag. 865).

Exordium.

Officium auditoratus vacavit per promotionem Marcelli Lantes ad cardinalatum.

§ 1. Cum itaque officium generalis auditoratus, seu audientiae causarum curiae Camerae Apostolicae, quod nuper dilectus filius noster Marcellus sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis Lantes nuncupatus (tempore assumptionis de eius persona ad cardinalatus honorem per nos nuper de fratrum nostrorum consilio, apostolica auctoritate, factae) obtinebat, ex eo, quod illud per assumptionem praedictam harum serie vacare decernimus, per decretum huiusmodi vacet ad praesens;

Et modo Petro Paulo Crescentio conferatur

§ 2. Nos volentes te (litterarum apostolicarum maioris praesidentiae abbreviatorem, et in illarum expeditione dilecto filio nostro Alexandro sancti Laurentii in Damaso diacono cardinali Montalto nuncupato eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae vicecancellario assistentem, ac in utraque signaturam nostram referendarium, etiam continuum commensalem nostrum, quem ad tanti officii regimen et ministerium duximus assumendum, et in illius assequutione caeteris anteponendum) favore prosequi gratiae specialis, teque a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, necnon singulorum privilegiorum, indultorum, facultatum praedicto et quibuscumque aliis officiis, collegiis, tribunalibus et locis piis Urbis, eorumque iudicibus, rectoribus et protectoribus ac aliis personis, quomodolibet et quandocumque, etiam sub quibuscumque verborum expressionibus et formis concessorum, ac scripturarum aliarumque litterarum desuper confectarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro

expressis et insertis habentes, de tuis probata fide, integritate et diligentia plurimum in Domino confisi;

§ 3. Motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de mera deliberatione et ex certa scientia nostris, officium praedictum, sive ut praemittitur, sive alias quovis, quem haberi volumus pro expresso, modo vacans, cum officio correctoriae seu correctoris archivii dictae curiae et aliis illi annexis ac omnibus et singulis illius honoribus, praerogativis, exemptionibus, immunitatibus, iurisdictionibus, favoribus, gratiis, privilegiis, necnon (salva dismembratione et separatione sex millium scutorum annuorum monetae romanae, decem iulii eiusdem monetae pro quolibet scuto huiusmodi computatis, ex fructibus dicti officii auditoratus per felicis recordationis Sixtum Papam V praedecessorem nostrum factis¹, seu sex millibus scutis praedictae Camerae aliis applicatis salvis remanentibus) cum iuribus, regalibus, proventibus, obventionibus et emolumentis consuetis ac debitis, facultatibusque et indultis ac decretis (etiam in ordine et modo procedenti in causis²) praefato Marcello cardinali et aliis, qui pro tempore fuerunt, causarum curiae huiusmodi generalibus auditoribus, ac per pie memoriae Iulium II, Leonem X, Clementem VII, Paulum III et Iulium etiam III ac praedictum Sixtum et Gregorium XIV aliosque quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, ac nos et Sedem praedictam, sub quibuscumque tenoribus ac cum quibusvis clausulis et decretis, tam in forma Brevis quam sub plumbo expeditis litte-

Cum omnibus iuribus emolumentis et iurisdictionibus solitis, et cum infrascriptis, vide licet;

¹ Nescio an huiusmodi Sixti V Constit. in *Bullario* reperitur (R. T.).

² Verba quae parentesi inclusi me fateor non intelligere, fors. legend. *procedendi* (R. T.).

ris, ac alijs ex usu, stylo, consuetudineque quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium concedimus et assignamus. Teque ad tui vitam nostrum et pro tempore existentis Romani Pontificis, ac dilecti filii nostri Petri tituli sanctorum Ioannis et Pauli presbyteri cardinalis Adobrandini nuncupati moderni et pro tempore existentis ipsius sanctae Romanae Ecclesiae camerarii, et causarum curiae Camerae huiusmodi generalem auditorem cum honoribus, oneribus, praerogativis, exemptionibus, immunitatibus, iurisdictionibus, favoribus, gratiis, privilegiis, concessionibus, indultis, iuribus, regalibus, emolumentis, facultatibus et decretis praedictis, eisdem auctoritate et tenore, constituimus et deputamus: ac in locum dicti Marcelli cardinalis, quoad huiusmodi auditoratus officium, eiusque liberum exercitium, quoad vixeris, substituimus et subrogamus.

In causis criminalibus absque irregularitate seu immunitate.

§ 4. Teque ad auditoratus et correctoriae officia huiusmodi et eorum liberum exercitium, ac omnia et singula praedicta ex nunc admittimus et recipimus, et per Petrum cardinalem modernum ac pro tempore existentem camerarium praedictum, necnon dilectos filios dictae Camerae praesidentes clericos, caeterosque ad quos spectat et spectabit, tam in Camera quam extra eam recipi et admitti, atque tibi de iuribus, regalibus, localibus, taxis, proventibus, obventionibus et emolumentis et aliis supradictis integre responderi et satisfieri mandamus, ac volumus et etiam praecipimus. Tibique indulgemus quod, si te in quibuscumque causis criminalibus, etiam ubi poena sanguinis et ultimi supplicii imponenda erit seu imponetur, aut de huiusmodi causis tractandum fuerit, imposterum aliquando contigerit immiscere¹, nullam ob id ir-

¹ Forsan legendum *immisceri* (R. T.).

regularitatis vel inhabilitatis cuiuscumque seu aliam censuram ecclesiasticam, aut infamiae maculam sive notam, nec alia incurras impedimenta, dummodo sententiam sanguinis per te ipsum non feras neque votum subscribas.

§ 5. Ac etiam tibi, per te, seu alium vel alios, idoneum vel idoneos, locumtenentem seu locatenentes et officiales vel vicesgerentes tuos, quos et quando pro tempore duxeris assumendos aut deputandos, de omnibus et singulis causis, modis et formis infrascriptis cognoscendi et decidendi facultatem concedimus per praesentes.

§ 6. Quod tu videlicet (tam in causis obligationum in formâ Camerae¹, quam in formâ iuris guarentigiae, vel Ripae vel Ripettae celebratarum, ac etiam in aliis obligationibus in quibus, etiam absque obligatione in formâ Camerae, debitores consenserint in mandatum executivum unicâ citatione, vel etiam sine citatione, et quarum obligationum vel consensuum vigore in aliis tribunalibus executive, vel per relaxationem mandatorum proceditur quovis modo) solus (praeterquam inter cives Romanos inter quos privilegium seu constitutionem ultimo loco per recolendae memoriae Pium Papam IV similiter praedecessorem nostrum in favorem populi romani motu proprio factam² servari volumus)³, alii vero quicumque etiam Romanae Curiae iudices in similibus causis nullatenus nulloque modo procedere possint; ac de omnibus et singulis obligationibus in formâ Camerae ubivis locorum et inter quascumque personas factis vel facien-

¹ Aptiori ordine legeretur: *in causis obligationum, tam in formâ Camerae, quam, etc.* (R. T.).

² Vide Pii IV Constit. XLIII in tom. VII pagina 134 (R. T.).

³ Videtur subintelligendum *procedere* nempe *valeas*, ut postea dicitur (R. T.).

Causas per locumtenentes cognoscendi;

In causis obligationum Camerae praeterquam in libris introductis inter cives Romanos iuxta bullam Pii IV in rubricam procedendi;

dis (iis dumtaxat exceptis, quae in dependentibus¹ a litibus et causis in eadem Camera aut coram aliis iudicibus pro tempore introductis factae et receptae fuerint), et tunc non per viam censurarum, sed per viam mandati executivi iudicare²;

Easque a quibuscumque iudicibus (praeterquam commissas per speciale rescriptum et causas capitulinas inter cives Romanos verentes) reassumendi.

§ 7. Ita ut quascumque causas, quae de caetero perpetuis futuris temporibus in eadem Curia super ipsis obligationibus, aliisque omnibus supradictis, in aliquam auditoratus huiusmodi tribunali (praeterquam in vim specialis commissionis nostrae de dictis obligationibus specialem mentionem facientis), motae fuerint, in illarum statu, gradu et terminis in quibus reperientur, tuâ ordinariâ auctoritate (exceptis dumtaxat causis Curiae Capitolinae contra dictos cives Romanos pro tempore iuxta formam dicti privilegii motis), reassumere³; et etiam iudicibus, quibus fuerint commissae ac coram quibus illae pendebunt⁴, ne in eis aut de illis quoquo modo, aut quovis quaesito colore, directe vel indirecte⁵; illisque ac omnibus et singulis quibuscumque aliis iudicibus, eorumque locatenentibus ac auditoribus, tam ecclesiasticis quam saecularibus⁶, ne in executionibus ac processibus praedictarum obligationum ac contractuum de caetero contra tenorem praesentium ad instantiam cuiusvis personae, collegii, universitatis, capitulorum et quorumvis, etiam privilegiatorum, sub excommunicationis latae

¹ Edit. Main. legit *independentibus* (R. T.).

² Verbum *iudicare* nos addidimus, an iure iudicet lector. Porro omnia infinitiva, quae in seqq. §§ leguntur, pendent a verbo *valeas* in § 24 circa medium (R. T.).

³ Semper, ut diximus, subintellige *valeas* (R. T.).

⁴ Subintellige verbum *inhibere*, quod prope finem § istius sequitur (R. T.).

⁵ Subintellige *se intromittere praesumant*, quod dicitur prope finem § istius (R. T.).

⁶ Iterum subintellige *inhibere* (R. T.).

sententiae indignationisque nostrae poenis, ac partibus ipsis, et notariis, procuratoribus, sollicitatoribus, exequutoribus ac officialibus¹, sub eisdem censuris et poenis, ac privationis officiorum suorum, et inhabilitatis ad illa et alia impo-sterum obtinenda, necnon quingentorum ducatorum fisco et eidem Camerae applicandorum, refectionisque expensarum partibus arbitrio tuo, et nulliatis processuum inde sequentium et sequuturo-rum, quovis modo, directe vel indirecte se intromittere praesumant, inhibere (et quicquid secus super his contigerit attentari irritum et inane existat et esse censeatur, prout ita decernimus);

§ 8. Quodque tu solus vigore dictarum obligationum censuras ecclesiasticas promulgare²;

Vigore obligationum camerae censuras promulgandi.

§ 9. Necnon omnes et singulas spirituales, ecclesiasticas ac profanas, et quorumvis, etiam eiusdem Romanae Ecclesiae cardinalium, eorumque ac nostrorum familiarum et continuorum commensalium, necnon quorumcumque praelatorum in ipsâ Curia degentium, ac etiam imperatoris, regum, principum ac communitatum et universitatum, eorumdemque principum oratorum, necnon dictae Curiae officialium eandem Curiam sequentium, ac familiarium eorumdem, et ipsius Curiae causarum huiusmodi auditoris notariorum, et eorum familiarium, campiorum³ quoque et quorumvis mercatorum, ac pensionum annuarum super fructibus, redditibus et proventibus ecclesiasticis, ac eorum fructuum, etiam loco pensionum huiusmodi reservatorum et assignatorum, etiamsi eorum et earum solutio non sit in praedictâ Curia, sed in partibus facienda, et quascumque alias etiam

Causas omnes spirituales et etiam omnium curialium, communitatum, mercatorum et pensionum cognoscendi.

¹ Iterum subintellige *inhibere* (R. T.).

² Semper subintellige *valeas* (R. T.).

³ Ita fert tum edit. Main. tum Cherub.; an recte, nescio (R. T.).

commissarias causas, tam civiles quam (absque alicuius irregularitatis seu inhabilitatis, aut infamiae, vel cuiusvis alterius sententiae et poenae ecclesiasticae incursu) criminales et mixtas, coniunctim vel divisim, in eadem Curia quomodocumque vel qualitercumque motas et movendas, ac inter quascumque partes, etiam per viam inquisitionis, aut ex officio quomodolibet pendentes¹;

Causas appellationum a sententiis iudicium Urbis (vicario gubernatore et senatore ac iudicibus Capitolii exceptis) nec non a quibuscumque iudicibus extra Curiam lateranensem cognoscendi.

§ 10. Et quae per appellationem a gravaminibus illatis et inferri comminatis, seu sententiis definitivis vel interlocutoriis a quibusvis iudicibus ordinariis, et arbitris atque arbitratoribus in Curia et Urbe praedictis (vicario nostro ac gubernatore et senatore ipsius Urbis, iudicibusque Capitolinis dumtaxat exceptis) ac extra eandem Curiam et Urbem, a quibuscumque iudicibus ordinariis et delegatis, seu arbitris vel arbitratoribus, ac etiam dictae Sedis legatis, et eorum vicelegatis in terris eidem Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, aut aliis eorum gubernatoribus vel officialibus et quibusvis in feudum vel vicarium seu alias quomodolibet concessis, et² pro tempore latis et promulgatis interpositam, seu alias, ad³ eandem Sedem per viam reclamationis iudicialis vel extrajudicialis, aut nullitatis vel recursus, a quibuscumque sententiis quorumcumque Ordinariorum, etiam extra Statum Ecclesiasticum, hactenus devolutae sunt, et imposterum devolventur⁴;

¹ Heic subintellige *audire, cognoscere, decidere et sine debito terminare*, quae verba legentur postea in fine § 11 (R. T.).

² Praepositio *et redundans* videtur; nam sermo est de *sententiis* (antea dictis) *et interlocutoriis pro tempore latis et promulgatis* (R. T.).

³ Praeposit. *ad* quae in edit. Main. et in Cherub. deest censuimus requiri (R. T.).

⁴ Heic Cherub. ad marginem notat: *Hoc tu intellige iuxta reformationem Pii IV cit. in rubrica* (R. T.).

§ 11. Eas videlicet, in quibus non agatur ultra summam ducentorum ducatorum auri de Camera, aut¹ de re verum valorem praedictae summae non excedente, seu quae inter et contra mercatores dictae Curiae pro quibuscumque negociis ad quamcumque summam ascendant, et pro notariis tuis, ac inter et contra ipsos, ac eorum familias pro tempore vertentur, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, solâ veritate inspectâ et manu regia, (absque observatione terminorum, qui de stylo seu ordinatione Palatii Apostolici, aut aliâs observari consueverunt seu consueverint), etiam privative quoad alia tribunalia, alias vero² summam praedictam aut illius valorem excedentes, ac inter et contra alios, quam mercatores, vertentes, servatis terminis, et aliâs summarie³, prout in beneficialibus, eisdemque terminis quomodocumque male et nulliter, praepostere et confuse tentis⁴; pro minore partium dispendio, etiam unico contextu, citatione et audientia reiteratis, etiam per affixionem citationum pro tempore faciendarum ad valvas ipsorum citandorum habitationis, quoad obligatos in formâ Camerae seu guarentigiae, Ripae, Ripettae ac aliis supradictis formis exequivis, et quoad alios aliter obligatos, ubi non agatur de maiore quam de viginti ducatorum summâ⁵,

In causis non excedentibus valorem ducatorum ducentorum et in causis mercatorum et notariorum tribunalium usque ad quamcumque summam summarie et in omnibus aliis causis prout in beneficialibus procedendi.

¹ Intellige *aut in quibus agatur*; nam, si intelligas *aut non agatur*, sequens negativa ante vocem *excedente* omitti debet (R. T.).

² Nempe: *alias vero causas* (R. T.).

³ Scilicet *alias causas praedictas cognoscere valeas servatis quidem terminis sed caeteroquin summarie prout fieri solet in beneficialibus* (R. T.).

⁴ Seu: *si termini fuerint quomodolibet male tenti, ipsis summarie* (prout postea dicitur) *pro minore partium dispendio reiteratis* (R. T.).

⁵ Scilicet praedicta facultas de affixione citationum ad valvas habitationis ipsorum citandorum

audire, cognoscere, decidere et sine debito terminare;

Causas omnium delictorum tam in Urbe quam extra contra curiales et exemptos cognoscendi.

§ 12. Necnon de omnibus et singulis quibuscumque et quantumcumque enormibus criminibus, delictis et excessibus, tam in Urbe et Curia praedictis, quam extra eas, per quoscumque tam eiusdem Curiae atque Sedis officiales quam dictam Sedem sequentes, et alios, etiam a iurisdictione Ordinariorum exemptos ac dictae Sedi immediate subiectos, cuiuscumque ecclesiasticae vel mundanae dignitatis, etiam episcopalis, archiepiscopalis, primatialis vel maioris, et per quoscumque alios, cuiuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, perpetratis vel perpetrandis, ad procuratoris fiscalis denunciationem et promotionem, quam etiam partium accusationem vel etiam instigationem seu exmero officio, et quoad omnes privative, per notarios tuos eorumque substitutos, ac inter et contra eos ac alios in eorum officiis et intus ea solum, inquirere, et super illas tam per viam inquisitionis quam accusationis seu denunciationis et instigationis huiusmodi procedere, et culpabiles repertos, iuxta suorum excessuum exigentiam et qualitatem, quovis modo, absque alicuius irregularitatis aut alterius censurae ecclesiasticae huiusmodi incursu, punire;

Monitoria contra episcopos ad personaliter comparendum praevia Papae commissione decernendi.

§ 13. (Ita tamen, quod monitoria contra episcopos vel alios eorum superiores praedictos ad comparendum personaliter non nisi praevia commissione manu nostrâ signatâ decernas);

Litteras apostolicas solus, vel, dato alio

§ 14. Et insuper quod quascumque litteras apostolicas, generales et particula-

valet generaliter quoad obligatos in formâ Camerae et aliis formis praedictis, et etiam quoad aliter obligatos, ubi non agatur de maiori summâ quam hic praefinita (R. T.).

¹ Videretur legendum *tam ad... quam etiam ad*, etc. (R. T.).

res, tam sub plumbo (etiam per officium audientiae nostrarum litterarum contradictarum ac per officium minoris gratiae), quam in formâ Brevis expeditas, et, quorum solam signaturam sufficere concessum fuerit, supplicationes per nos et pro tempore existentem Romanum Pontificem aut in eiusdem Pontificis seu nostrâ praesentiâ signatas, nec non litteras pro tempore existentium camerarii et poenitentiarum maioris nostrorum (dummodo in illis et litteris apostolicis praedictis alii exequutores deputati non fuerint, solus, in quibus vero deputati erunt, cum illis) exequi, et super illis processus debitos in formâ solitâ, etiam cum promulgatione censurarum in similibus promulgari solitarum, decernere;

exequutores, cum illis exequendi.

§ 15. Ac per te tuosque locumtenentes seu vicesgerentes et officiales aut deputatos et quovis alios tam ecclesiasticos quam saeculares iudices, et tam¹ delegatos, ac etiam causarum dicti Palatii auditores, vel alios, aut Romanum Pontificem pro tempore existentem, tam in genere quam in specie, ac aliâs quomodolibet in eadem Curia et extra eam pro tempore lateranum sententiarum, necnon quorumcumque processuum generalium vel specialium, tam in die Coenae Domini quam aliâs, cum censurarum et poenarum ecclesiasticarum fulminatione fieri solitarum, executionem² quas, etiamsi delegatis aut subdelegatis praedictis vel quibusvis aliis etiam specialiter per nos et Sedem praedictam commissae fuerint, tibi cumulative et non privative commissas³ esse volumus atque decernimus, servatis terminis in tribunali auditoris Ca-

Sententias quorumcumque iudicum in curia et extra lateranum et processus tam generales quam particulares simili modo exequendi.

¹ Videretur legendum *etiam pro et tam* (R. T.).

² Subintellige *facere*, ut postea sequitur (R. T.).

³ Tam Cherub. tam Main. heic legg. *commissa*, dum tamen antea legunt *quas et commissae fuerint*: vel antea legend. fuit *quae* (nempe *sententias et processus et commissae fuerint*) (R. T.).

merae huiusmodi servari solitis, etiam singulis diebus et horis, prout in ordinariis consuetum est, facere, illasque et illos debitae executioni, etiam, si opus fuerit, cum auxilii brachii saecularis invocatione, demandare;

Communitates et omnes alios extra curiam degentes pro contractibus in iis in curia et curiales aliosque in curiam degentes pro quibuscumque rebus citandi.

§ 16. Ac quascumque communitates, universitates, collegia, capitula, necnon etiam extra dictam Curiam degentes personas, pro debitis per eas in eadem Curia contractis, aut salario seu contractu in ipsa Curia inito, degentes vero in eadem Curia seu curiales ecclesiasticos saeculares vel regulares, etiam ab ipsa Curia absentes, cuiuscumque gradus, status, ordinis, etiam pontificalis dignitatis vel praecminentiae existentes, pro quibusvis rebus et pecuniarum summis ad quorumvis etiam absentiam, quorum intererit pro tempore, instantiam, quoties expedierit, etiam per edictum publicum, constituto summarie et extra iudicialiter de non tuto ad eos accessu, ad satisfaciendum de eorum debitis et praestandum ea, ad quae pro tempore tenebuntur, monere et citare;

Compulsoriales et remissoriales decernendi.

§ 17. Ac litteras quascumque remissoriales, et compulsoriales, tam generales quam speciales, ubi et quoties opus fuerit, arbitrio tuo decernere;

In vim Eugenianae et Leoninae citationum in rubrica Curiales tuendi.

§ 18. Necnon etiam in vim Eugenianae in favorem curialium emanatae ac Leoninae constitutionum et pro cuiusque illarum extensione inhibere;

Monitoria, etc. ad partes discernendi.

§ 19. Ac monitoria, citationes et inhibitiones ad partes, etiam per simile edictum, decernere, eos quoque arrestare et carcerare, ac, si tibi videbitur, quascumque poenas et multas eodem arbitrio tuo dimittere et relaxare, atque, pro delictorum et excessuum necnon criminum qualitate, quibusvis pro tempore delinquentibus per te tuosque locumtenentes, vicesgerentes et officiales infligere et imponere;

§ 20. Necnon quoslibet inobedientes excommunicare, et a divinis suspendere, generaliter vel specialiter interdicerere, ac sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, per te et locumtenentes ac alios tuos praedictos pro tempore latas, etiam iteratis vicibus aggravare;

Inobedientes excommunicandi, etc.

§ 21. Et quod a te vel locumtenentibus et aliis praedictis pro tempore excommunicati, seu aliis censurati, ab aliis quam a te vel locumtenentibus et aliis tuis huiusmodi, etiam de partium consensu, praeterquam in mortis articulo constituti, absolvi non possint, ad evitandas collusiones statuere;

Statuendi quod excommunicati ab ipso auditore per alios non nisi in articulo mortis absolvi possunt.

§ 22. Et, cum tibi visum fuerit expedire, communitates, universitates, collegia, capitula et personas quascumque a quibusvis sententiis, censuris et poenis, ac multis ecclesiasticis, spiritualibus vel temporalibus, tam per te et locumtenentes ac alios tuos praefatos, quam per alios inflictis, in diebus paschalibus et natalitiis, cum reincidentia absolvi, necnon sententias, censuras et poenas ac multas huiusmodi, et quaecumque interdicta suspendere, tollere et eis relaxare;

Excommunicatos autem ab aliis, ipse auditor Camerae absolvit, etc.

§ 23. Obligationes quoque in forma Camerae, etiam per mortem debitoris, quoad illius bona tantum, etiam per viam confessionis debiti per aliquem ex procuratoribus in qualibet obligatione constitutis more solito faciendas, et haeredibus legitime citatis, seu aliis arbitrio tuo exequi et executioni demandari facere;

Obligationes in forma Camerae post mortem debitoris contra eorum bona exequitur.

§ 24. Et generaliter omnia et singula quae ad officium auditoris causarum Curiae huiusmodi de iure vel ex privilegio aut usu seu litteris et consuetudine praedictis olim spectabant, et quae illi, qui pro tempore fuerunt causarum Curiae huiusmodi auditores, iuxta concessas eis facultates, facere, decernere, mandare,

Eaque omnia facere potest, quae praedecessores agere consueverunt. Haec autem intelligenda sunt iuxta reformationem Pii papae V.

1 Videtur deesse vox *tuis* (R. T.).

statuere, ordinare et exequi quomodolibet potuerunt seu consueverunt, facere, dicere, mandare, statuere et ordinare, decernere et exequi libere et licite valeas¹: processus et sententias, quas tu et locumtenentes ac alii a te deputati praedicti pro tempore habueritis et tuleritis, ac reliqua omnia quae in praemissis et circa ea aut quodlibet eorum feceritis, dixeritis, mandaveritis, statueritis et ordinaveritis, rata ac grata habituri, ac facturi ea omnia, auctore Domino, ab omnibus usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari².

Indulta omnia auditori innovantur, iteratque conceduntur.

§ 25. Insuper, eisdem auctoritate et potestatis plenitudine, tam litteras Iulii II, Leonis X aliorumque praedecessorum huiusmodi³, quam omnia et singula privilegia, indulta, facultates, iurisdictiones et gratias officio auditoratus et auditoribus praedictis quomodolibet concessa, ac, cum omnibus et singulis in eisdem contentis clausulis, singulas desuper confectas litteras, quorum omnium et singulorum, ac litterarum praedecessorum huiusmodi tenores, ac si de verbo ad verbum inserebantur, pariter praesentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate et tenore praedictis approbamus, confirmamus et innovamus, ac illa perpetuae et inviolabilis firmitatis robur obtinere et inviolabiliter observari debere decernimus; eaque omnia et singula ad officium auditoratus et pro tempore existentem auditorem huiusmodi (perinde ac si in eis

specialiter et expresse ac individuo¹, et pro eis seu in illorum favorem statuta et ordinata fuissent) harum serie extendimus et ampliamus.

§ 26. Quodque constitutiones, quae *Odoardus et Pervenit* incipiunt², et quaevis alternativae seu moratoriae et dilationes, etiam salinae, per quoscumque, etiam eiusdem Romanae Ecclesiae cardinales, clericos Camerae et ipsius Camerae camerarium pro tempore, decretatae, quoad obligatos, ut supra, tam respectu bonorum quam personarum nullatenus prosint;

Dilationes per alios quoscumque concessae, obligatis in forma Camerae non prosunt.

§ 27. Quinimo obligationes praedictae debitae executioni demandantur, et etiam post mortem debitoris quoad bona, etiam quacumque appellatione, et superinde obtenta commissione de huiusmodi obligatione expressam mentionem non faciente, aut discussione haereditatis ubilibet pendente (si per creditores data fuerit idonea cautio in forma depositi de restituendo id quod receperint prioribus et potioribus creditoribus in eventum succumbentiae) non obstantibus;

Causa discussionum ubilibet pendente appellatum non facientium mentionem de obligatione camerali executionem non retardat.

§ 28. Ac etiam, quod tu auditor in capella nostra, et aliis actibus, tam publicis quam privatis, primum locum post dictum gubernatorem et oratores principum, si praelati fuerint, habeas, volumus, statuimus et ordinamus, tibi quoque pariter indulgemus.

Praecedentia auditoris in capella Papae et actibus publicis.

§ 29. Ac similiter tibi contradictores et rebelles tibi quoque in praemissis non parentes opportunis iuris remediis compescendi, et ad id, si opus fuerit, auxilium brachii saecularis invocandi, caeteraque in praemissis et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna, tam in dicta Urbe quam ubique locorum, faciendi et exequendi, iuxta facultates alias tunc of-

Contradictores in praedictis coarcel.

1 Huc, tandem, desinunt omnia infinitiva praedicta et huc etiam refertur nota marginalis edit. Main. supra ad § 24 (R. T.).

2 Periodus ista refertur ad § 5 ubi pontifex dixerat: *tibi facultatem concedimus* (ea omnia peragendi quae postea enumerata fuerunt)... *rata et grata habituri, et facturi observari quae tu et locumtenentes tui, etc.* (R. T.).

3 Litt. Iulii II et Leonis X in Bull. non sunt; sed vide notam ad tom. v pag. 321 (R. T.).

1 Videretur hic aliquid deesse, ex. g. *de ipsis fieret mentio* (R. T.).

2 De hisce vide tom. VII pag. 133 (R. T.).

3 Forsan supplenda vox *ipsius* ex § 23 (R. T.).

ficium auditoratus huiusmodi attinentibus¹ attributas.

Carceratos
vigore suorum
mandatorum e-
tiam extra cu-
riam relaxat
iuxta Pauli III
Constit. et Con-
stit. Pii V.

§ 30. Necnon pariter tibi, tuisque in officio auditoratus huiusmodi successoribus, quoscumque pauperes extra Romanam Curiam pro debitis civilibus et vigore tuorum et pro tempore existentis auditoris Camerae mandatorum carceratos, tuo et tuorum in officio auditoratus successorum huiusmodi arbitrio, iuxta facultates desuper visitoribus carcerum Urbis praedictae per constitutiones piae memoriae Pauli III et Pii V Romanorum Pontificum, pariter praedecessorum nostrorum, ad favorem pauperum carceratorum editas², relaxandi et relaxari faciendi;

Miserabiles
personas in cau-
sa discussionis
caeteris praefert
iuxta Bullam
Pii V.

§ 31. Necnon quoscumque pauperes et vere miserabiles in causis tui tribunalis, tam motis quam movendis, pro tempore comparentes (constito prius summarie et extraiudicialiter, quantum tibi sufficere videbitur, de eorum paupertate et miseria) ad satisfactionem crediti, cuius creditores fuerint, usque ad summam quinquaginta scutorum inclusive pro quolibet creditore paupere et miserabili huiusmodi, etiam si caeteris creditoribus priores et potiores non extiterint, admittendi ac eis de ipso eorum credito satisfaciendi et satisfieri faciendi et mandandi realiter et cum effectu;

In curia et
extra citat. etc.

§ 32. Praeterea quoscumque ubi et quando ac quoties opus fuerit (etiam per edictum publicum, constito summarie et extraiudicialiter de non tuto accessu, ac etiam sub ecclesiasticis censuris et pecuniariis aliisque poenis imponendis, moderandis et applicandis) citandi, monendi et inhibendi, ac, in eventum non partitionis, sententias, censuras et poenas huiusmodi declarandi, aggravandi, reaggravandi, excommunicandi, interdicens,

auxiliumque brachii saecularis, si opus fuerit, invocandi, perpetuum quoque silentium, omni et quacumque appellatione et recursu remotis, desuper imponendi, ac alia omnia et singula in praemissis et circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna faciendi, gerendi et exercendi, iuxta concessionum aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum desuper ipsum auditoratus officium obtinentibus, ut praemittitur, factarum tenorem, plenam et liberam, eisdem auctoritate et tenore, concedimus et impertimur facultatem et potestatem, ac ita tibi mandamus, statuimus et ordinamus.

§ 33. Postremo, ut omnes et quascumque causas tam per te quam locumtenentes et alios deputatos tuos praedictos super omnibus et singulis articulis, negociis et causis in constitutione seu motuproprio (per praedictum Pium praedecessorem pro pecuniis ad cambium et recambium usurario¹ et malo modo per mercatores dictae Urbis accipiendis factis) contentis et dependentibus ab eis, prout pro singulorum casuum circumstantiis aliàs de iure tibi faciendum videbitur (non obstante facultate sub forma motusproprii per praedictum Pium praedecessorem in favorem dicti gubernatoris concessa partibus iustitiam ministrando²) audiendas, in quibus non tamquam specialis commissarius, sed prout auditor Camerae huiusmodi in similibus causis, iuxta tenorem facultatum suarum et ordinarium eius Curiae stylum, consuevit, procedas, cum potestate citandi et inhibendi, ac quascumque inhibitiones per dictae Urbis gubernatorem decretas revocandi, et criminalitates contra mercatores tollendi, aliasque et alia, quae in praemissis et circa ea fuerint necessaria et quomodolibet opportuna, faciendi, et

Causas cambiorum in Urbe cognoscit iuxta Bullam Pii V.

¹ Videretur legendum *obtinentibus* (R. T.).

² Vide Constit. LXII Pauli III in tom. VI pag. 384; et Constit. cii Pii V, tom. VII pag. 688 (R. T.).

¹ Edit. Main. legit *usuraria* (R. T.).

² An legendum *ministrandi* (?) (R. T.).

aliàs in omnibus et per omnia, iuxta concessionum per eosdem Romanos Pontifices praedecessores nostros suo tempore Curiae causarum eiusdem Camerae generalibus auditoribus factarum tenorem, per easdem praesentes tibi committimus et mandamus.

Papa inhibet
quibuscumque
iudicibus et per-
sonis, etiamsi
cardinales fue-
rint, ne se in
obligationibus
Camerae intro-
mittant.

§ 34. Mandantes propterea et districtius inhibentes quibuscumque iudicibus et personis, quocumque nomine nuncupatis, ac quovis privilegio munitis, etiamsi eiusdem S. R. E. cardinales fuerint, sub indignationis nostrae poenâ et interdicti nec non etiam excommunicationis sententiis, quas, si secus fecerint, eo ipso incurrant (et a quibus, praeterquam in mortis articulo constituti, aliàs quam a Romano Pontifice absolvi non possint) ne in obligationibus supradictis illarumque executionibus aut aliis praemissis contra ipsarum praesentium tenorem quomodolibet se intromittere aut te vel locumtenentes seu alios deputatos tuos praedictos super praemissis molestare praesumant;

Quodque praesentes litterae non possint notari de subreptione, etc., neque sub aliquibus revocationibus comprehendendi.

§ 35. Ac decernentes easdem praesentes litteras tibi in omnibus et per omnia suffragari debere, illasque et in eis contenta huiusmodi nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio seu intentionis nostrae defectu notari, impugnari, invalidari, aut ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam revocari, aut adversus eas quodcumque iuris aut facti vel gratiae remedium impetrari, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et aliis contrariis dispositionibus eas comprehendendi posse, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum, et eum, in quo antequam illae emanarent erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas, etiam sub qua-

cumque datâ per te eligendâ, validasque et efficaces semper fore et esse, vimque validi et efficaci contractus inter nos et Sedem ac Camerae praedictas ex unâ, et te ex alterâ parte rite et recte facti, initi et stipulati, ac etiam hinc inde acceptati, habere et obtinere, ac inviolabiliter observari debere;

§ 36. Sicque per quoscumque iudices et commissarios etiam S. R. E. cardinales et camerarium dictae Camerae, ac praesidentes et clericos, necnon Palatii Apostolici auditores huiusmodi (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) in quavis causâ et instantiâ ac ubique locorum iudicari et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 37. Non obstantibus praemissis, ac nostris, quatenus opus sit, de non tollendo iure quaesito, necnon revocatoriâ facultatum ad instar non concedendarum, aliisque Cancellariae Apostolicae regulis, etiam per nos ac praedecessores et successores nostros Romanos Pontifices quoscumque, quomodocumque et quandocumque editis et edendis et etiam praedicti Pii IV praedecessoris, quod privilegia, concessionem et indulta Camerae praedictae praesentium quomodolibet concernentiâ in Camera ipsâ intra certum tempus registrari, intimari, insinuari et notificari debeant disponente¹ (ita quod tu ipsas praesentes litteras in eadem Camera nullo umquam tempore praesentare, intimare, notificare, registrari facere ac insinuare minime tenearis, nisi si et quando tibi videbitur), ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, etiam de rebus et bonis Ecclesiae et Camerae praedictarum non alienandis, ac, in illo-

Decretum irritans cum clausula sublatâ, apponit.

Derogationes amplissimas, et in specie regulis de iure quaesito non tollendo et Bullae Pii IV de registrandis, subaequit.

¹ Bull. istiusmodi Pii IV legitur in tom. VII pag. 375 (R. T.).

rum alienatione seu concessione, certas solemnitates et formas servari debere disponentibus, ac Curiae et Palatii praedictorum stylo, necnon Urbis et Camerae huiusmodi, ac quarumcumque aliarum civitatum, terrarum et locorum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, reformationibus, etiam novis et novissimis, et decretis ac ordinationibus, privilegiis quoque et indultis, ac litteris apostolicis, quibusvis communitatibus, universitatibus, baronibus, domicellis, feudatariis et aliis quibuscumque, dictae Sedi mediate vel immediate subiectis, et quibusvis aliis quacumque dignitate, etiam episcopali, archiepiscopali, patriarchali et cardinalatus honore fulgentibus personis, ubivis locorum existentibus, ac etiam nostris et dictae Sedis nuntiis, legatis, etiam de latere, per nos et recolendae memoriae Clementem VIII ac alios Romanos Pontifices, praedecessores nostros, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam pro quibuscumque causis, etiam motu simili concessis, confirmatis et approbatis, ac etiam iteratis vicibus innovatis et imposterum concedendis, confirmandis, approbandis et innovandis. Quibus omnibus et singulis, ac omnibus aliis hinc non expressis, quae forsitan praesentibus obesse possent, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa ac individua mentio habenda, aut aliqua alia certa et exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vicè dumtaxat motu et scientiâ ac de potestatis plenitudine pariter specialiter et expresse derogamus, ac plene et sufficienter derogatum esse

decernimus et declaramus, necnon omnibus illis, quae in praemissis et quibuscumque desuper confectis litteris concessa fuerunt non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 38. Per praesentes autem non intendimus reformationibus de auditoratus huiusmodi et aliis dictae Curiae officiis per Pium IV et Pium V, praedecessores praefatos, factis, necnon Concilii Tridentini decretis in aliquo derogare, vel aliâs praedictis, sed illas et illa salva esse, et in suo robore permanere, eaque omnia ac etiam alias, quas hodie per alias litteras nostras statuimus et ordinamus, reformationes, per te et successores tuos praedictos, atque alios, ad quos id spectat, seu in futurum quomodolibet spectabit, omnino et inviolabiliter servari volumus et mandamus.

§ 39. Et insuper etiam volumus quod tu, antequam officium auditoratus causarum curiae Camerae huiusmodi exercere incipias, de illo fideliter exercendo in manibus praedicti Petri cardinalis et camerarii, seu ab eo ad id deputati, aut eius locumtenentis solitum praestes iuramentum;

§ 40. Quodque praesentium litterarum transumptis et exemplis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae ecclesiasticae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, et adhiberi fidemque facere illa debeant, quae ipsis originalibus adhiberetur, et quam ipsae facerent, si forent exhibitae vel ostensae.

§ 41. Tu igitur praefatum auditoratus causarum curiae Camerae Apostolicae, officium promptâ devotione suscipiens, sic illud diligenti studio, curâ et integritate exequere, ut tua opera ad Dei laudem

1 Ista aliae litterae, quae hodie datae dicuntur, non sunt in Bullario (R. T.).

Declarat non derogare Concilio Tridentino neque reformationibus Pii IV et V.

Iubet auditorem iurare de fideliter exercendo officio.

Transumptisque credi debere.

Monitum de bene gerendo officio.

et gloriam Ecclesiae et Curiae bonum publicum, privatorumque commoditatem et exemplum laudabile cedant, teque apud nos et Sedem praedictam, ut speramus, merito peramplius recommendent.

Sanctio poenalis. § 42. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, concessionis, assignationis, constitutionis, deputationis, substitutionis, subrogationis, admissionis singulorum indultorum, statutorum, ordinationum, facultatum approbationis, confirmationis, innovationis, extensionis, ampliacionis, decretorum, praecepti, mandatorum, voluntatis, derogationis et declarationis infringere, vel ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attenuare praesumpserit, in dignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCVI, XVII kalendas octobris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 15 septembris 1606, pontif. an. II.

LVI.

Facultas Hispaniarum nuncio deputandi aliquam personam, in dignitate ecclesiasticâ constitutam, in visitatorem regii hospitalis extra muros civitatis Burgensis¹.

Dilecto filio apud charissimum in Christo filium nostrum Philippum Hispaniarum regem catholicum nostro et apostolicae Sedis nuncio

Paulus Papa V.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem.

Facultas nuncio deputandi visitatorem hospitalis. § 1. Regium hospitale sanctae Mariae de las Huelgas nuncupatum, prope et

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

extra muros¹ Burgensis, Ordinis sancti Bernardi, Apostolicae Sedi immediate subiectum, eiusque commendatarios fratres, capellanos et ministros quoscumque in his, quae ad morum correctionem tantum spectant, visitari et reformari cupientes, ac de tuâ prudentiâ, integritate ac fide plurimum in Domino confidentes, tibi, ut auctoritate nostrâ apostolicâ aliquam personam in dignitate ecclesiasticâ constitutam, doctrinâ, prudentiâ, integritate ac experienciâ praestantem, arbitrio tuo eligendam, in eiusdem hospitalis visitatorem deputare valeas, eâdem auctoritate, tenore praesentium, facultatem concedimus, utque huiusmodi deputationem facias committimus et mandamus.

Facultas visitatoris deputandi. § 2. Ipsi vero a te deputando visitatori, ut hospitale praedictum, eiusque commendatarios fratres, cappellanos ac ministros quoscumque visitare, ac tam in capite quam in membris corrigere; ac in singulorum vitam, ritus, mores et disciplinam diligenter inquirere; necnon (evangelicae et apostolicae doctrinae, sacerdotumque canonum et conciliorum generalium decretis, sanctorumque patrum traditionibus ac regularibus ipsius hospitalis institutis inhaerendo) quaecumque circa mores correctione et emendatione indigere cognoveris², corrigere et emendare; contradictores quoscumque eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe seu indirecte quomodolibet praestantes, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis fuerint, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia cogere et compellere, auxiliumque brachii saecularis ad hoc, si opus fuerit, invocare possit et valeat, facultatem concedimus et impertimur.

1 Subintellige civitatis (R. T.).

2 An legendum sit cognoverit, incerta res est (R. T.).

Graviora ta-
men negotia Se-
di Apostolicae
referenda.

§ 3. Volumus autem ut, praeter ea quae ad morum correctionem pertinent, dictus visitator aliquid corrigere vel emendare non possit, ac de gravioribus, quae forsitan in huiusmodi visitatione repererit, nos certiores facere teneatur.

Derogatio con-
trariorum.

§ 4. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in universalibus, provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, hospitalis et illius Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, exemptionibus et litteris apostolicis, illis eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, et cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis: quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis aliae expressio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xviii septembris mdcvi, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 18 septembris 1606, pontif. an. ii.

LVII.

Rectori et collegialibus collegii theologorum Sorbonae Parisiensis conceditur indultum utendi rochetto et superpel-

liceo ad instar canonicorum ecclesiarum cathedralium¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex fideles ac devotos suos (eos praesertim qui sacrarum litterarum scientiâ ad fidei catholicae propagationem, aliisque virtutum donis, ac singulari erga Apostolicam Sedem fide ac devotione ac meritis sunt ornati) honoribus libenter exornat, ac favoribus et gratiis prosequitur opportunis, prout in Domino salubriter conspiciat expedire.

§ 1. Proinde nos dilectorum filiorum rectorum et collegialium collegii theologorum Sorbonae Parisiensis eximiam doctrinam et in fide catholicâ constantiam, ac sinceram erga nos et dictam Sedem fidem et devotionem, aliaque multiplicia in nos et praedictam Sedem merita animo recolentes, illos dignos censemus quos speciali honoris et gratiae praerogativâ exornemus. Motu igitur proprio, non ad eorumdem rectoris et collegialium vel alicuius eorum, vel aliorum pro eis, nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ nostrâ scientiâ, ac maturâ deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, eisdem rectori et collegialibus ut in ecclesiâ eorum collegii rochetto et superpelliceo ad instar canonicorum earum ecclesiarum cathedralium, qui huiusmodi rochetto et superpelliceo uti solent, uti libere et licite possint et valeant, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 2. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xxviii septembris mdcvi, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 28 septembris 1606, pontif. an. ii.

Exordium.

Indultum de
quo in rubrica.

Obstantium
derogatio.

LVIII.

Quod moniales Congregationis beatae Mariae Fuliensis Ordinis Cisterciensis perfruantur gratiis et exemptionibus a superioritate aliorum praelatorum dicti Ordinis, quibus monachi dictae Congregationis potiuntur¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Quae regulares personas in aliquam controversiam ex concessionibus apostolicis vocare possunt, nostrâ nos decet auctoritate submovere.

Clemens VIII
exemit a prae-
latis omnibus
Ordinis Cister-
ciensis mona-
chos reformatae
Congregationis
beatae Mariae
Fuliensis, eo-
rumque bona et
monasteria.

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, Congregationem reformatam beatae Mariae Fuliensis, Ordinis Cisterciensis, eiusque superiorem generalem, abbatemque et monachos monasterii beatae Mariae Fuliensis huiusmodi, in quo primum huius Congregationis regularis observantia et reformatio introducta fuerat, aliosque universos eorum abbates, monachos et religiosos, eorumque monasteria, domos, grangias, loca et bona quaecumque tunc praesentia et futura, ab omni superioritate, iurisdictione, gubernio, regimine, administratione, subiectione, obedientiâ, visitatione, correctione et emendatione Cistercii, Claraevallensis et aliorum tunc et pro tempore existentium generalium, ac Morimundensis et aliorum abbatum, praelatorum et superiorum eiusdem Ordinis Cisterciensis, quacumque auctoritate fungentium et functorum, apostolicâ auctoritate, motu proprio, in perpetuum exemit, ita ut nullam omnino iurisdictionem, facultatem et auctoritatem in dictam Congregationem, abbates,

¹ Istam Congregationem omnium primus approbavit Sixtus V in sua Constit. xlv, *Religiosos*, tom. viii pag. 700.

monachos, religiosos, monasteria et loca, atque bona illius habere, exercere aut praetendere dicti generales et alii abbates, et praelati dicti Ordinis Cisterciensis aliquo tempore possent.

§ 2. Ipsamque Congregationem Fuliensem, eiusque superiorem generalem, nec non abbates, monachos, religiosos, monasteria, domos, loca, res et bona praedicta, sub immediatam suam et Sedis Apostolicae protectionem, regimen, subiectionem, gubernationem et obedientiam recepit, prout in litteris dicti praedecessoris in formâ Brevis die iv septembris mdcxii confectis plenius continetur¹.

§ 3. Cumque postmodum idem Clemens praedecessor, ex certis causis ad id animum suum moventibus, quondam Edmundo a Cruce tunc ac pro tempore existenti abbati monasterii Cistercii et totius Ordinis Cisterciensis huiusmodi praesuli quascumque Congregationes ubi-
vis, tam in Hispaniarum ac etiam Portugalliae regnis, quam alibi ubilibet institutas, et quaecumque illarum eiusdem Cisterciensis Ordinis, tam virorum quam mulierum, monasteria visitandi et reformandi facultatem concessisset, prout in aliis dicti praedecessoris, etiam in simili formâ Brevis, sub datum die xv ianuarii mdciii expeditis litteris² etiam plenius continetur, praedictus Clemens praedecessor, considerans quod ex supradictarum litterarum diversitate facile dubitari posset de suâ intentione, et exinde inter abbatem monasterii Cistercii et dictae Congregationis Fuliensis generalem aliosque superiores et monachos controversia et perturbatio exoriri posset, volens propterea omnem ambiguitatem in eâ parte tollere, ac Congregationem ipsam ab eâdem Sede approbatam, et illi immediate subiectam, privilegio apostolicae

Et sub Sedis A-
postolicae pro-
tectione susce-
pit.

Declaravit
postea facultas
datae abbati
Cisterciensi vi-
sitando varias
Congregationes
et loca Ordinis,
non praesudicare
exemptioni
dictae Congre-
gationis Fuliensis.

¹ Vide tom. ix pag. 615 (R. T.).

² Aliae hae litterae in *Bull.* non sunt (R. T.).

gratiae extollere, singulari¹ motu, scientia et potestatis plenitudine similibus per alias suas etiam in forma Brevis confectas litteras², mentem et intentionem suam non fuisse per dictas posteriores suas litteras prioribus suis litteris praedictis in aliquo derogare, neque adversus illas praedicto abbati monasterii Cistercii iurisdictionem, superioritatem vel auctoritatem aliquam, aut visitandi facultatem in Congregationem Fuliensem praedictam illiusque generalem et alios superiores, monachos, monasteria et loca regularia, ac bona quaecumque tribuere vel imperiri; quinimo priores suas litteras praedictas confirmans et innovans, ipsam Congregationem Fuliensem, eiusque generalem et alios superiores, monachos, monasteria, loca et bona praedicta in posterioribus litteris suis minime comprehendendi debere, sed ab illis semper excepta esse et censi, nec ipsum abbatem generalem Ordinis Cisterciensis illarum vigore visitationis munus, aut alium iurisdictionis, superioritatis vel auctoritatis actum in congregatione Fuliensi, eiusque generali ac aliis superioribus, monachis, monasteriis, locis et bonis praedictis quovis modo exercere posse aut debere declaravit, prout etiam in dictis litteris plenius continetur.

Paulus declarat moniales quoque comprehendendi in dicta exemptione.

§ 4. Cum autem, sicut accepimus, lites et discordiae inter praedictum generalem et alios superiores dicti Ordinis Cisterciensis pro tempore existentes et generalem huiusmodi Congregationis Fuliensis, sub praetextu quod tam in prioribus quam in posterioribus litteris, eidem Congregationi a praedicto Clemente praedecessore nostro concessis, nulla de monialibus dictae Congregationis Fuliensis (quae susceperunt gerere et continuo ge-

¹ Fortasse pro singulari legendum simili vel proprio (R. T.).

² Hae quoque desunt (R. T.).

runt habitum dictae Congregationis et regularibus illius institutis se conformant, et hactenus semper fuerunt et sunt sub iurisdictione ipsius Congregationis) mentio facta fuit, oriri formidentur: nos omnem in praemissis dubitandi materiam amputare (et pro maiori praemissorum dilucidatione) ac litibus et discordiis obviare, et dictae Congregationis quieti consulere cupientes, necnon dictarum litterarum tenores, perinde ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, motu simili et de apostolica potestatis plenitudine, ac ex certa nostra scientia, harum serie declaramus, tam in dicti Clementis quam huius Congregationis confirmatoriis nostris litteris sub nomine totius Congregationis comprehendi et comprehensas esse et censi abbatissas, priorissas et alias quascumque moniales, quae gerunt et in futurum gerent habitum dictae Congregationis, ac omnibus et singulis exemptionibus, privilegiis, indulgentiis et aliis gratiis tam spiritualibus quam temporalibus, eidem Congregationi per quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, ac nos et successores nostros quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, ac imposterum concedendis, uti, frui, poliri et gaudere, illasque suppositas et subiectas esse in omnibus et per omnia iurisdictioni superiorum pro tempore existentium dictae Congregationis, eodem plane modo quo et omnes eiusdem Congregationis monachi, nec ipsum abbatem generalem dicti Ordinis Cisterciensis visitationis munus, aut alium iurisdictionis, superioritatis vel auctoritatis actum in abbatissas, priorissas et alias moniales dictae Congregationis quovis modo exercere posse aut debere.

§ 5. Et nihilominus potiori pro cautela ipsas abbatissas, priorissas et alias quas-

Easque iterato supponit regimini Congregationis.

nis fratrum B. M. Fuliensis et ab aliis omnibus eximit.

cumque dictae Congregationis Fuliensis moniales, earumque¹ monasteria, grangias, loca, res et bona quaecumque ab omni superioritate, iurisdictione, gubernio, regimine, administratione, subiectione, obedientia, visitatione, correctione et emendatione Cistercii, Claraevallensis et aliorum nunc et pro tempore existentium generalium, ac Morimundensis et aliorum abbatum, praelatorum et superiorum eiusdem Ordinis Cisterciensis, quaecumque auctoritate fungentium et functurorum, et quantumvis amplissimis privilegiis et facultatibus utentium et usurorum, apostolicam auctoritate, et earumdem tenore praesentium, perpetuo eximimus, et liberamus, ita ut nullam omnino iurisdictionem, facultatem et auctoritatem in dictas abbatissas, priorissas et moniales, earumque bona quaecumque tam praesentia quam futura, habere, exercere aut praetendere possint generales et alii abbates et praelati dicti Ordinis Cisterciensis; et denique illae etiam exemptae sint, quemadmodum Congregatio ipsa eiusque generales, abbates et monachi per ipsius Clementis praedecessoris et nostras litteras praedictas exempti fuerunt. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari ac defini debere, necnon irritum et inane decernimus, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac omnibus illis, quae dictus Clementis praedecessor et nos in singulis lit-

¹ Heic et infra edit. Main. leg. eorumque (R. T.).

teris praedictis volumus non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 7. Et quia difficile foret praesentes litteras originaliter ad omnia et singula loca, in quibus opus esset, deferri, volumus et praedictam auctoritate apostolica decernimus quod earumdem praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae, aut manu superioris generalis et sigillo eiusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae originalibus ipsis adhibetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, die x octobris mdcvi, anno ii.

Dat. die 10 octobris 1606, an. ii.

LIX.

Irritantur statuta nonnulla a vexillifero et antianis reipublicae Lucensis edita, iique admonentur ne imposterum similia tentent¹.

Dilectis filiis nobilibus viris vexillifero iustitiae et antianis reipublicae Lucensis

Paulus Papa V.

Dilecti filii nobiles viri, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Iamdudum accepimus vos varia statuta et decreta condidisse, quae sacrorum canonum decretis, ecclesiasticae iurisdictioni et sancti Inquisitionis Officii privilegiis adversari ac praedudicare perspeximus: denunciations nimirum in crimine haeresis certis officialibus vestris faciendas esse: libros haereticalia continentes et scandalosa, quorum etiam catalogum proposueritis², legentibus, si

Antian. Lu. censet statuta nonnulla iurisdictionis ecclesiasticae laesiva ediderant.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Transumptis credi iubet.

poenituerint, veniam concedendam, eosdemque libros ab iis, qui illos haberent, per se ipsos comburendos, aut confessario tradendos: litteras ab haereticis ad aliquos scriptas iisdem vestris officialibus exhibendas, et in his casibus ab illis procedendum: praeterea a sancto Inquisitionis Officio citatos, qui antequam declararentur haeretici, elapso anno comparuerint, et mandatis eiusdem sancti Officii paruerint, si a praedictis vestris officialibus condemnati fuerint, ipso iure absolutos censendos: cum suspectis communiter de haeresi et in locis suspectis habitantibus commercium, conservationem et longum colloquium absque eorumdem vestrorum officialium licentiâ non habenda: et huiusmodi decretorum seu statutorum vigore contra Teutonicos ad vestram civitatem prohibitos libros importantes processisse, librosque comburi fecisse, aliaque peregerint, quae absque ecclesiasticae iurisdictionis sancti Officii praeiudicio ac detrimento a laicis fieri plane non possunt, quibus, quantumvis religiosi ac potentibus, quocumque zelo hoc faciant, de quibusvis ecclesiasticis praesertim catholicae fidei negotiis discernere, statuere vel iudicare, aut eis quoquo modo se immiscere prorsus est vetitum et interdictum.

Irritantur.

§ 2. Quare nos, ne in ultimo die praetermissi officii pastoralis rei a Domino arguamur, et ipsi talia committendo Saulis et Ozae horrendo exemplo Dei indignationem in vos provocetis, nullo modo dissimulanda existimavimus. Quapropter, cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus eidem sanctae Inquisitionis Officio praesidentibus saepe saepius re communicata, ac matura de-

¹ Neminem fugit historia Saulis holocaustum Domino offerentis (I Regum, xii, 9 ad 15) atque Ozae manum suam extendentis ad arcam Dei (II Regum, vi, 3 ad 8 (R. T.)).

liberatione discussa, supradicta decreta et statuta ac similia (quorum veriores tenores praesentibus pro expressis haberi volumus) aliaque inde sequuta, tamquam sacrorum canonum statutis, iurisdictioni ecclesiasticae, et privilegiis sancti Officii contraria, licet per se nulla, irrita et invalida, ac nullius roboris et momenti sint, nihilominus de apostolicae potestatis plenitudine eadem omnia et singula per praesentes irritamus et annullamus, irritaque, nulla et invalida, nulliusque roboris et momenti fuisse esse ac fore, nec praedicta statuta in causis cognoscendis et terminandis allegari, seu illorum rationem haberi posse aut debere; vosque illa facere et edere, et illis immisceri non potuisse neque posse, discernimus et declaramus.

§ 3. Et idcirco vobis per apostolica scripta mandamus, ut imposterum a praedictis et similibus statutis ac decretis faciendis et factis exequendis, aliisque supradictis, et iis similibus vos quomodolibet immiscendo omnino abstineatis, alioquin sciatis censuras omnes et poenas, a sacris canonibus, generalibus conciliis ac Summorum Pontificum constitutionibus contra usurpantes iurisdictionem ecclesiasticam, praesertim in causis ad dictum Officium spectantibus et pertinentibus, ac contra illius privilegia violantes irrogatas, ipso facto vos incursumos.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Caeterum volumus per praesentes vos non impediri quin ea statuere et discernere, aut iam decreta et statuta servare libere valeatis, quibus in condemnatos a sancto Officio vel a venerabili fratre episcopo Lucensi in causis haeresis et ad sanctum Officium pariter pertinentibus poenae augentur, seu auxilium et

Adhortatio ut
a similibus ab-
stineant.

Derogatio con-
trariorum.

Praeservantur
statuta edita fa-
vore sancti offi-
cii.

favorem ac brachium pro exequendis decretis et mandatis eiusdem sancti Officii ac eiusdem episcopi in iisdem causis praestari decernitur et ordinatur: quinimo vos his statuendis et decernendis magnam a Deo retributionem, a nobis vero et Apostolica Sede gratiam, ab omnibus laudem et commendationem promerituros pro comperto habeatis.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die xii octobris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 12 octobris 1606, pontif. an. II.

LX.

In idem argumentum episcopo Lucensi¹.

Venerabili fratri Alexandro episcopo Lucensi

Paulus Papa V.

Venerabilis frater,

salutem et apostolicam benedictionem.

Recenset leges
ab antianis la-
tas.

§ 1. Cum, sicut accepimus, dilecti filii nobiles viri vexillifer et antiani reipublicae Lucanae statuta et decreta condiderint, quae sacrorum canonum decretis, ecclesiasticae iurisdictioni et sancti Inquisitionis Officii privilegiis adversari ac praeiudicare perspeximus (ut puta: denunciations in crimine haeresis certis eorum officialibus faciendas esse: libros haereticalia continentes et scandalosa, quorum catalogus ab iis etiam proponeretur, legentibus, si poenituerint, veniam concedendam, eosdemque libros per se ipsos ab iis, qui illos haberent, comburendos, aut confessario tradendos; litteras ab haereticis ad aliquos scriptas iisdem officialibus exhibendas, et in his

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

casibus ab officialibus praedictis procedendum; praeterea a sancto Officio citatos, qui, antequam declarentur haeretici, elapso anno comparuerint et mandatis eiusdem sancti Officii paruerint, si ab eorum officialibus condemnati fuerint, ipso iure absolutos censendos; cum suspectis communiter de haeresi et in locis suspectis habitantibus commercium, conversationem et longum colloquium absque eorum licentiâ non habenda); et huiusmodi decretorum seu statutorum vigore contra Teutonicos ad eorum civitatem libros prohibitos importantes processerint, librosque comburi fecerint, aliaque peregerint, quae absque ecclesiasticae iurisdictionis sancti Officii praeiudicio ac detrimento a laicis fieri plane non possunt, quibus, quantumvis religiosi ac potentibus, quocumque zelo hoc faciant, de quibusvis ecclesiasticis praesertim catholicae fidei negotiis discernere, statuere, cognoscere vel iudicare, aut eis quoquo modo se immiscere prorsus est vetitum et interdictum: ne in ultimo die praetermissi officii pastoralis rei a Domino arguamur, et praedicti Lucenses talia committendo Saulis et Ozae horrendo exemplo Dei indignationem in se provocent, nullo modo dissimulanda existimavimus.

Easque irritat.

§ 2. Quamobrem, cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus eidem sanctae Inquisitionis officio praesidentibus saepe saepius re communicata, et matura deliberatione discussa, supradicta decreta et statuta ac similia (quorum veriores tenores praesentibus pro expressis haberi volumus) aliaque inde sequuta, tamquam sacrorum canonum statutis, iurisdictioni ecclesiasticae et privilegiis sancti Officii contraria, licet per se nulla, irrita et invalida, ac nullius roboris et

¹ Vide notam ad praeced. Constitut. positam (R. T.).

momenti sint, nihilominus de apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula per praesentes irritamus et annullamus, irritaque et nulla ac invalida, nulliusque roboris et momenti fuisse, esse ac fore; nec praedicta statuta in causis cognoscendis et terminandis allegari, seu illorum rationem haberi posse aut debere, praedictosque vexilliferum et antianos illa facere et edere et in illis se immiscere non potuisse neque posse decernimus et declaramus.

Monetque ut a similibus abstineant.

§ 3. Et idcirco iisdem vexillifero et antianis per apostolica scripta praecipiendo mandamus ut imposterum a praedictis et similibus statutis et decretis faciendis, ac factis exequendis, aliisque supradictis et iis similibus se se quomodolibet immiscendo omnino absterneant, alioquin sciant se censuras omnes et poenas, a sacris canonibus, generalibus conciliis ac Summorum Pontificum constitutionibus contra usurpantes iurisdictionem ecclesiasticam, praesertim in causis ad sanctum Officium quomodolibet spectantibus et pertinentibus, et contra illius privilegia violantes irrogatas, se ipso facto incursumos.

Derogatio contrariorum.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Statutaque praeservat quae praestandam obedientiam sanctae Inquisitioni respiciunt.

§ 5. Volumus autem per praesentes praedictos vexilliferum et antianos minime impediri quin ea statuere ac decernere, aut iam decreta et statuta servare libere valeant, quibus in condemnatos a sancto Officio vel a fraternitate tua, et a tuis pro tempore successoribus, in causis haeresis et ad sanctum Officium pariter pertinentibus poenae augentur, seu auxilium et favorem ac brachium pro exequendis decretis et mandatis

1 Perperam edit. Main. legit Haec; legendum autem esse nec patet ex contextu et ex loco parallelo praecedentis Constitutionis (n. 7.).

eiusdem sancti Officii, ac tuis et tuorum pro tempore successorum in eisdem causis praestandum decernitur et ordinatur; quinimo in his statuendis et decernendis magnam a Deo retributionem, a nobis vero et Apostolica Sede gratiam, ab omnibus laudem et commendationem promerituros pro comperto habendum est.

§ 6. Ut autem nihil contra hanc nostram declarationem et mandatum a praedictis vexillifero et antianis quomodolibet imposterum attentetur, erit tuae pastoralis curae et sollicitudinis diligenter providere.

Monet archiepiscopum curare ne quid contra hanc declarationem attentetur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die XII octobris MDCVI, pontificatus nostri anno II.

Dat. die, mense, annoque eisdem.

LXI.

Committitur nuncio apud Helvetios, ut conventiones inter episcopum Constantiensem et senatum ac communitatem eiusdem civitatis super perceptione nonnullorum fructuum ex domibus et aliquibus locis piis ab haereticis olim dirutis et in alios pios usus conversorum confirmet, cum absolute a censuris et poenis ecclesiasticis, in quas hac de causa illi incurrerunt.

Venerabili fratri Fabritio episcopo sancti Severi nostro et Apostolicae Sedis apud Helvetios nuncio

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit venerabilis frater episcopus Constantiensis

Facti series.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

quod ipse, pastoralis sollicitudine invigilans si qua bonorum ecclesiasticorum aut piis usibus dicorum occupata fuerint, diligenter indagavit ac reperiit nonnullos religiosos, vulgo nuncupatos *Scotos*, egestate coactos, ab ipsa civitate iam septuaginta ab hinc annis discessisse, et eorum monasterium communitati dictae civitatis, cum pacto illud riassumendi in eventum in quem istuc redirent, reliquisse; sed postea idem monasterium ita ab haereticis dirutum extitisse, ut nulla illius vestigia appareant: insuper extra dictam civitatem ecclesias sanctorum Iodoci et Leonardi dirutas apparere, ex quibus nullos redditus percipi constat, et, si qui forsitan percipiuntur, sumptus in illis exigendis fieri soliti illos superare dicuntur: quatuor praeterea domunculas ad praesens fere penitus dirutas, in quibus olim nonnullae mulieres in habitu monialium, sed citra observationem clausurae, insimul habitabant, *Beguinae* nuncupatae, ex quibus nunc nullae in dicta civitate existunt: omniaque supradicta quinquaginta ab hinc annis a laicis occupata fuisse; sed postea cives nonnullos Constantienses pro eorum conscientiarum securitate curasse, ut in loco supradicti monasterii, a praedictis monachis *Scotis* relictis, ecclesia, coemeterium et domus commode ad recipiendos pestilentiae morbo laborantes dictae communitatis sumptibus aedificarentur; et, licet de praemissis nisi per famam non constet, quia tamen sumptus in praedictis aedificiis et pia dicti operis administratione per dictae civitatis senatum facti, et qui fiunt, fructus, qui ex dictis bonis ecclesiasticis percipiuntur, superant, dicto episcopo consultius visum fuit circa illa nihil immutari: praeterea ab eodem senatu detineri comperiit quamdam domum olim dictarum mulierum *Beguinarum* ab eisdem *Beguinis* ob illius te-

nues redditus relictam, ex qua senatus trecentos circiter florenos annuatim percipit, ac in pauperum, praesertim leprosororum, usus erogare consuevit: ipse vero episcopus domum hanc seminario puerorum ecclesiasticorum erigendo applicavit, ubi alumni eiusdem seminarii et alii convictores, sub cura religiosorum Societatis Iesu et gubernio unius praefecti eiusdem Societatis, pietate, optimis moribus et litteris imbui possint, ea conditione tamen, ut senatus et communitas praedicti domum praedictam, cum ad praesens penitus diruta sit, suis sumptibus pro praedicto seminario erigendo reaedificent; et, ut redditus omnes dictae domus recte impendantur, cum eodem senatu convenit ut de residuo fructuum quinquaginta duo floreni uni sacerdoti, qui diebus praefixis in ecclesia hospitalis praedicti, extra dictam civitatem existentis, missas celebret, annuatim tradantur; duoque alumni in praedicto seminario perpetuo alantur cum onere ut ad presbyteratus ordinem canonicè promoveantur ad titulum beneficii vel patrimonii iuxta sacri Concilii Tridentini decreta, quorum praesentatio ad senatum et communitatem praedictos, electio vero ad praedictum et pro tempore existentem episcopum Constantiensem spectet.

Commissio de qua in rubrica.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, haec omnia inter episcopum et senatum praedictos sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito tractata et stabilita fuerint, et tam episcopus quam senatus et communitas praedicti conventiones praedictas, pro illarum firmiori validitate et observatione atque conscientiarum eiusdem senatus securitate, apostolicae nostrae confirmationis robore communiri cupiant; nobisque propterea humiliter supplicari fecerunt ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur,